

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

CHARLIE HEBDO

2015/03 | 7 TL. (KDV Dahil) K.K.T.C.: 8 TL

Nous sommes tous CHARLIE

CHARLIE HEBDO

CHARLIE HEBDO

CHARLIE HEBDO

CHARLIE HEBDO

CHARLIE HEBDO

ANILARINA SAYGIYLA

İSLAM VE
PEYGAMBER
DÜŞMANI
İLAN EDİLEREK
KATLEDİLEN
BARİŞ VE
ÖZGÜRLÜK
AŞIĞI, FİLOZOF
ÇİZER WOLINSKI
ABİMİZ USTAMIZ
EYÜP SULTAN
CAMİSİNDE
HUSU İÇİNDE
ÇİZİMDEYKEN...

JE SUIS CARICATURIST

Cilalı cahiliye çağı ve MİZAHÇILAR!

Mehmet Çağçağ

Dünyamız korkunç bir hızla katlaşıyor, süratle esnekliğini yitiriyor.

"Komik katılıktır, gülme ise buna verilen cezadır" der "Gölmek" üzerine en çok kafa yoran düşünürlerden Henri Bergson.

Katılık normal bir durum değildir. katı bir evren ölü bir evrendir, katı bir kalp ölü bir kalptir, katı bir düşünce ölü bir düşüncedir. Oysa esneklik yaşamsaldır. Değişimdir, dönüşümdür, yeni koşullara, zamana uyumdur. Katılık ile barış tesis edilemez, savaşlar bitirilemez. Barışlar bile, tarafların katılaşmış olan yanları esnetmeleriyle mümkün hale gelebilir. Mizah katılığı hedefe koyup gülcüklerle esnetme işidir.

İnsana verilmiş ödöldür mizah. Gülmek canlılarda sadece insana verilmiş insanı diğer canlılardan en ayırd edici özelliktir. Güldürmekte insana özgü bir zeka ve yetenektir. Bir hayvana gülüyorsak bile güldüğümüz şey bize kendimize benzettiğimiz davranışlar hal ve hareketlerdir.

Normalleşme işidir mizah... İşin aslı özünde budur. Gündelik hayatın akışında yaratılan anomiallikleri tespit edip, komik bir dille teş-

hir etmek. Kan dokmeden kahkaha sesleriyle hayatın bozulan akordunu yeniden tesis etme işidir.

Fi tarhından beri tehliktir mizah... Hristiyan skolastik dönemde, inancı korku ile yayan karanlık kilise ve gücünü korkularla inşa ettikleri hayatın yasaklardan alırlarken, en korkulan şeydir "gölmek". Aristoteles'in Poetikası komedyadan, bahsettiği için Gülmek Adı romanındaki yasaklı kitaptır. Yasaklanma sebebi: "Gülmenin korkuyu öldürmesidir"

Yergi ve yargıdır mizah... Gücünün ve egemenin karşısında yargı, zayıfın yanında avukattır. Mizahçının verdiği ceza idam değildir, kınayıcı aşağılaması da değildir. Yatanın, yanışın mizahi bir dille teşhiri sonucunda jüri üyesi olan kamu vicdanına attığı kahkaha sesleridir. Yanış yapanı utanc içine düşürerek erdemli olmaya sevk etme becerisidir mizah.

Akıl ve ruh sağlığını koruyucu ilaçtır mizah... Aklın sınanması, zekanın bilinmesi, ruhun yıkılması bedenini gevşemesidir mizah. Hastalıklar oluşmadan engelleyen koruyucu hekimliktir mizah.

Erdemli olma çabasıdır mizah. Mizahçılar da en az dinler kadar, felsefe kadar, insanı saygın ve erdemli olmaya zorlar. İnanırlar ki erdemsiz insanlar mutlu bir çevre ve topluluk inşa edemezler. Aksine mutsuzluk kaynağı olur hayatı zorlaştırırlar.

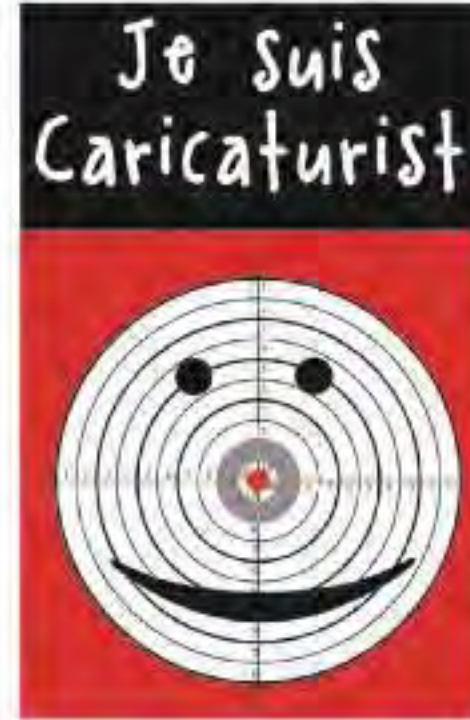
Mutluluğun yoludur mizah... En güzel yüz gülen yüzdür, ve insanın en yakışan ifadesidir ve bu güzel gülen yüzün kimyasıdır mizah.

Korku ruhu kemirir, sevgi ise onarır, gülmek ruhu arındırır, özgüveni yükseltir cesaret ve coşku vererek insanı yaratıcı ve mutlu kılma yoludur mizah.

Cesaret işidir mizah... Küçük güçler karşısında ince bir zeka, büyük güçler karşısında da cesaret gerektirir. O cesaret de ilahidir. Korku bilmez, korkutulmaya gelmez mizah.

Sorumluluktur mizah... Kablığa karşı savaştığını sanırken çok daha büyük bir katılıma hizmet etmek işi de değildir mizah. Yaratılan infialler sonucu orantısız bir tehdit altında kalan mağduru da kollamak işidir mizah.

Bazen Citarlie-Hebdo olup ölmektir mizah...

Wolinski, Cebu, Citarb, Tignous Honore İşte bu nokta da Fransız kardeşlerimizin tavırlarına gelince... Danimarka'daki kardeşlerinin katılığa karşı katılık ile söylemine katılarak kutsal saydıkları ifade özgürlüğü için ses getirecek bir meydan okudular.

Onları anlamak için onların Voltaire'in çocukları olduğunu bilmek lazım. Voltaire der ki, "Fikirlerine katılmıyorum, ama fikirlerini özgürce ifade edebilmen için canımı veririm."

Onlar Voltaire' diler, bu uğurda Voltaire'i deneylediler, dünyanın

gözü önünde canlarını verdiler, onlar da tanrının sevgili kullarıydılar.

Onlar bizim kardeşimizdiler.

Cilalı Cahiliye Çağının eseri olarak karanlık eller, farkında olmadan Fransa'ya, unutulmaz dört özgürlük savaşçısının heykelini diktiler.

İkinci babam Oğuz Aral'dan sonraki üçüncü babam ve ustam Wolinski ile son sonbetimde Sarkozy için "mizah için başyapıt, Fransa'nın da başına gelebilecek en büyük felaket" demişti. Şimdi ise artık Le Pen gibi ırkçı faşist ile Fransa'nın Sarkozy'i mumla arayacağı günlerin gelmekte olduğu gerçeği karşı karşıya bir Fransa var. Le Pen katılığını da iki ayda paçavraya çevirebilecek cesur yürek beş savaşçısını akılları donduran bir korkunç bir cinayetle kaybetmişken Fransa'nın durumu hayli zor... Avrupa'daki milyonlarca müslümanın durumu ise, daha da zor. Hiç şüphem yok ki gelmekte olan kötü günlerde, davalarını ve meselelerini anlamadıkları, kırıncı ve öfkeli oldukları bu çizerlere en fazla azınlık müslümanların ihtiyaçları olacaktı... Yaşasalar ki ırkçı Le Pen'in hayatı dar etmek müslüman azınlığa yine bu çizerler ölümüne siper olacaktı.

'Bu akşam içmemek imkansız'

Trendeydin ve Charlie Hebdo'ya gidiyordun?

Gelecek hafta için çizgilerimi teslim etmek üzere ertesi gün gümeliydim. Profesör Choron gitti gödeli bu toplantılara gitmiyordum. Canımı sıkıyordu toplantılar.

Neden?

Choron'la her zaman eğlenceliydi. Giren çıkanın haddi hesabı yoktu. Oyuncular, gerzekler, Coluche, tıhaf kızlar, sakallı looser'lar, bir kadeh içmeye gelmiş polisler. Ondan sonra Philippe Val ile sonsuz monologlar başladı, ben de uyuya kalmaya başladım. O yüzden yandaki kahveye kaçardım. (Bir sessizlik... Konuşmamız boyunca buna benzer bir sürü sessizlik olacak. Sık sık Willem başını kaldırıyor, tavana bakıyor ve sonra bir kadeh daha içiyor.)

Kahve de fena değildir..

Evet, kahvelerde çok arkadaşın vardır. İlk çağın Harakiri içindi.

Fransa'da önce L'Enragé (Kuduz) için ondan sonra da Harakiri için. 1968'de, 2 sayfalık bir çizgi romandı. Konu yapışık doğan kuzkardeşler, tabii ki memelerden yapışık.

Harakiri'nin ilk toplantılarında kimler vardı?

Cavanna, Choron, Wolinski, Cabu, Relser. Aruk hepsi öldü. Wolinski komikti, kadın düşkünüydü. Ama fazla içmezdi. Cavanna ve Reiser de öyle. Alkolikler bizdik: Choron ve ben. Fransızcam iyi değildi o yüzden içiyordum. En azından içmek bana diğerlerini daha iyi anlama ve kendimi daha iyi ifade etme hissi veriyordu.

Ve Cabu?

Cabu komikti, nazikti, televizyonda görüldüğü gibi, Gébé gibi adamlara daha fazla iletişimim vardı. Aha bak, o da öldü. Diğerleri gibi. Ben bir dinazorum. Siné ile kalan tek kişiyim.

İş nasıl düzenleniyordu?

Cavanna konuşuyordu, tam olarak nasıl bir dergi çıkartmak istediğini biliyordu. İş ortaklarını seçer ve açık karı verirdi. Stilllerini de geliştirmelerine olanak verirdi. Wolinski en başta Mad dergisinin çok etkili altındaydı. Ama Cavanna sayesinde, şu anki tanıdığımız stili geliştirdi. Relser için aynı şey.

Ya sen?

Ne diyeceğimi bilemem. Charlie Hebdo ve Hara-Kiri'de her zaman daha fazlasını yapmak gerekirdi. Choron da her zaman bizi itirdi: "Haydi, haydi!" Zevk ötesi idi.

Belki de devir değiştiği için artık bu kadar zevkli değil?

Sanmıyorum. Fazla bir şey değişmedi. En başta da çizmek, Hara-Kiri yasaktı ve hala da öyle. Ama biz çizdik.

Çarşamba akşamı 21.30'a doğru Liberation ofisine geldi. Her zamanki hafif sersemliğiyle, saçları dağınık ve Bretagne'ya sürülmüş Hollandalı yüzüyle birlikte. 2013'te Dünyanın en önemli çizgiroman ödülleri Angulem Grand Prix'ini kazanan 74 yaşındaki Willem. Önce Harakiri'de, Charlie Hebdo'da, Liberation'da çizmiştir. Ne olup bittiğini öğrendiğinde Paris istikametine giden bir trenin içindeydi. Şimdiden espri yapıyor; "Bu konferanslara gitmemek hayatımı kurtardı". Hala Liberation'da olan televizyon ekipleri ona saldırmıyor. Konuşmaları 2 dakikadan fazla sürmüyor. Willem hiçbir zaman büyük bir geveze olmamıştır. Bu nedenle de yapabileceğimiz en iyi şeyin sakın bir köşeye çekilip bir şişe beyaz şarap içmek olduğuna karar verdik.

Ama en azından o zamanlar hayatınız tehlikede değildi.

Ona bakarsan evet, değişti. Ama hâlâ inanmak zor. 2011'in o korkunç yılı olayından sonra bile ölümden korkmayı beceremiyorduk. (Charlie Hebdo'nun Ofisi 2011'de yakılmıştı) Bu akşam bile, inanmak zor.

Çizerler arasında bunun üzerine konuşuyor muydunuz?

Tehditlere alışmıştık. Bizi korumayla görevlenmiş polislerle birlikte alay ediyorduk. Beraber bir iki kadeh içmeye gidiyorduk. Charb bara gittiğinde onları da yanında getiriyordu. Bazen de onlardan da kaçıyorlardı, olayı geyiğe çeviriyorlardı. Sıkıcı bakanları korumaya benzemezdi bizi korumak. Onlar için de değişiklik olurdu. Yalnız işe gelince Charb diğerlerinden daha sertti. Çizgilerinden hiç gözükmez, ama iyi bir öğrenci gibi çok kareydi.

2011'den beri islamistlerle (kökten dinci) ilgili daha sık mı çiziyordunuz?

Günlük olayları, mecburduk. Bugünkü Charlie'de tesadüfen islamistlerin üzerine bir çizim var. Charb'inki gibi öylesi-neydi. Korkunç.

1992'de Charlie tekrar çıktığında ismi az daha Kalaşnikov olacaktı.

Les Editions Kalaşnikovs (Kalaşnikov Sayıları), evet. Ama olmadı. Matbaa ve dağıtımclar korktular.

Charlie de her zaman savaş, ölüm ile bir oyun oynuyordunuz, absürtlüklerini göstermek için.

E çok önemli konular değildi mi bunlar?

Öyle ama gece gündüz aklımda değildi. Aslında umursamıyorum bile. Herifin teki gelip yüzüne bir kalaşnikof dayarsa yapabileceğin pek bir şey yok. Hayatımı yaşayabildiğim gibi yaşıyorum. Eğlenmeye bakıyorum. Daha başka ne yapabilirim? Belki bu gereksiz baskıyı çekmeden daha fazla eğlenmek, en önemlisi daha fazla çizmek, istediğimizi yayınlamak.

Şimdiden çizdin mi?

Hayır, yarın. Bugün çok yorgunum. Ama bu gündem, benim mesleğim. Kendim üzerine çizmeye pek yeteneğim olmasa da... Wolinski bu konuda yetenekliydi. Onun üzerine çizmeyi deneyeceğime. Cabu'nun üzerine, Charb'in üzerine, Tignous'nun, Honoré'nin, hepsinin üzerine... 40 yıllık yoldaşlarımdı. Onların yerlerini doldurmak çok zor.

68 Mayısın son gerçek adamlarının öldüğünü söyleyebilir miyiz? Ve onlarla beraber her konunun üzerine sıçıp geçmenin ruhu da?

Ruhun öldüğü kesin. Üstelik sadece bedava sızmadık. Bedava sızmak biraz zevksizdir. Ama her şeye izin vardı, eksiksiz bir özgürlük, yararlı bir asalet için.

Vine mümkün olacak mı?

Denemek lazım. Fransızca'da imkansız kelimesi yoktu Charlie Hebdo'nun keilesini kestiler, devam etmek zor ola-

cak, ama ben devam etmek istiyorum, bu sefer eskisinden daha fazla. (Uzun bir sessizlik) Evet... 2011 saldırısından sonra, Cavanna hemen telefonda "Tıraşı ikiye katlayın!" demişti. Şimdi herkes bize para yardımı teklif ediyor: Bayrou, Marine Le Pen (Bu onu güldürüyor.) Asıl şimdi her şeyi kaybettik dememeliyiz... Bu gerçekten de işimizi bitirir. Dünyayı kalaşnikoflu katillere bırakamayız.

O zaman ne demek gerekir?

Ne de olsa insanlar güldürmek lazım. Siné hâlâ ölümün uçurumunda. Şimdiden mezar taşı yazısı hazır: "Ölmek mi? Geberim daha iyi!"

Senin var mı?

Hayır, sadece küllerim bir laşede gömülsün, anonim kalmak isterim. Sonuna kadar da çizmek: yapmayı bildiğim tek şey bu.

Ben gülmek isterim, ama bu akşam zor olacak...

Hafif sıkıntılı, evet. Yarın sana bir şeyler bulacağım. Seni güldürecek bir resim bulmayı deneyeceğim, tamam mı? Yarının diğer günlerden bir farkı yok. Ben bir gazete adamıyım, gazete yayınlanmalı. Choron'dan bunu öğrendim.

Bir kadeh daha?

Reddedemem. Bu akşam içmemek imkansız. Daha trende içmeye başladım. Sonunda garsona niye bu kadar içtiğimi açıkladım. "Valla mı?" Standart bir garson cevabıdır.

Aynı zamanda, bazen...

Ben de bu yüzden pek geveze değilim. İkide bir tepkimi öğrenmek için arıyorlar. Sıkılır!

BİR GÜN DAHA

Yaz-Çiz: BAHADIR BOYSAL
bahadirboysal@mynet.com

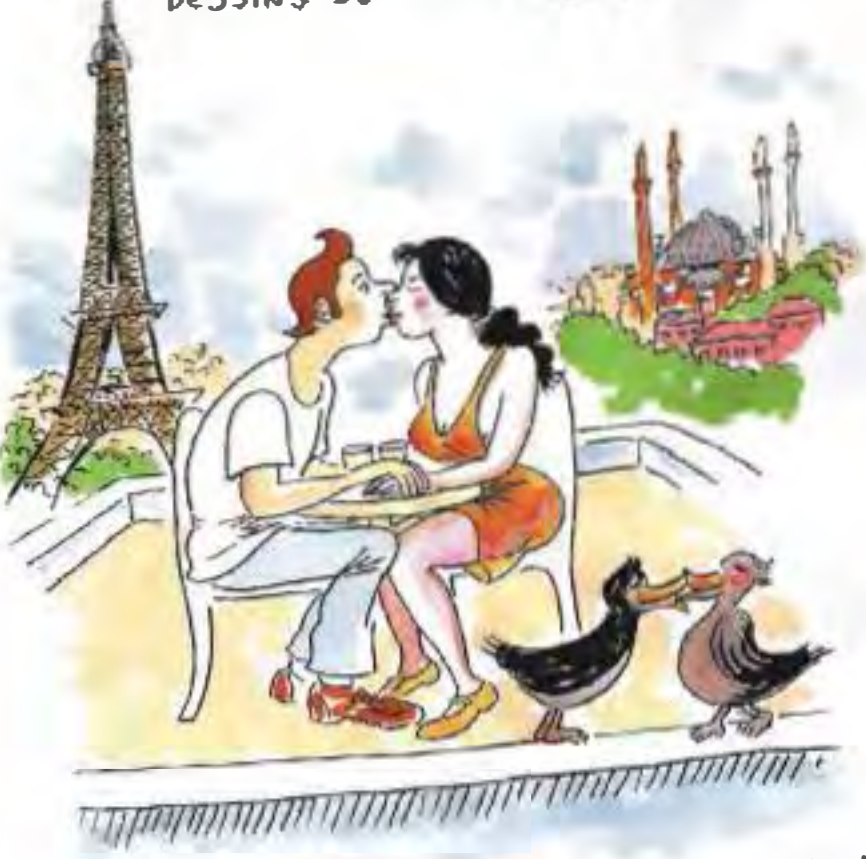

GÜLE GÜLE WOLINSKI...

Wolinski İstanbul'da

Wolinski à Istanbul

DE PARIS À ISTANBUL
DESSINS DE WOLINSKI

Wolinski İstanbul'da / Wolinski à Istanbul

Orjinal Çizimler Sergisi
Exposition-vente de dessins originaux
31.03.2010 - 02.05.2010

AÇIŞ SAATLERİ / HEURES D'OUVERTURE
SABAH: MARTESİ: 10-19.00 / MAA: 10-19.00 / 12.00-19.00

inSitu

Küba, Rusya, Meksika,
Brezilya, Hindistan,
Kamboçya, Türkiye...
Wolinski 50 kûşûr
yıldır yalnızca gözleri,
elleri, kalem ve not
defterleriyle dünyayı
geziyordu. 2010 yılında
İstanbul'da açtığı
"Wolinski İstanbul'da /
Orjinal Çizimler
Sergisi" ile onun
dünyaya bakışını,
gözlemlerini ve
sanatını daha
yakından tanıma şansı
bulmuştuk. Sergi için
İstanbul'da bulunduğu
süre içerisinde not
defterine çizdiği
eskizler, Wolinski'nin
gözünden İstanbul'u
anlatıyor bize...

“ Kadınlar, tüm hakları olduğu
gün tüm ayrıcalıklarını
kaybedecektir. ”

Georges Wolinski

2002 yılında LeMan dergisi Charlie Hebdo'yu İstanbul'a davet eder. İraka'dan gelen yazar-gözet davetliler arasında Wolinski de var. İlk gençlik yıllarından beri osa hayranlık duyan LeMan çizimleri için bu harika bir sürpriz. Birlikte doyasıya eğlence ve derin bir muhabbetle hahmınlıdan kaynaşma. Paylaşacak çok şey var.

Lorsques 2002 le magazine LeMan invite Charlie Hebdo à İstanbul, les dessinateurs du magazine turc ont la surprise extraordinaire de voir parmi eux Georges Wolinski qu'ils admiraient depuis leur toute jeunesse.

Tophane'de ki margile kahvesi sohbeti, hammam selası, bir İstanbul klasiği dınsözlü Kumkapı yemeği, Boğaz gezisi ve LeMan Kültür'de basın konferansı, Türk ve Fransız meslektaşlar arasındaki tartışmalar. Wolinski, Charlie Hebdo'la ki sayfasında sözü «Türkçe konuşmaya iltiyas duyuyorum, bütün mizahçıların dili aynı» diye bağhyo.

Le curieux passe tout de suite entre les dessinateurs turcs et les dessinateurs français. Repas animés de grandes discussions, plaisirs du hammam, margile à Kumkapı, tour en bateau sur le Bosphore, et scans de travail à LeMan sont au programme de ce voyage. De l'amitié entre les artistes turcs et les artistes français, Wolinski écrit dans Charlie Hebdo: «Je ne me sens pas le besoin de parler turc. Les humoristes parlent tous le même langage».

Üç yıl sonra 2005. Tilikiye'deki çizim arkadaşları bu kez Paris March dergisindeki sayfasına konuktur. Türkiye'ne AB'ye girmesi tartışmalarının yoğun zamanları. İstanbul'daki arkadaşlarını diye bahsedüğü Tuncay, Çoğçağ, Güneri, Ramize'yi ve LeMan'ı anlatıyor.

3 ans plus tard, en 2005, c'est au tour des dominareurs turcs d'être invités à Paris par le magazine Paris March qui leur ouvre ses pages. C'est le thème de l'entrée de la Turquie en Europe qui domine. Wolinski retrouve alors ses amis dessinateurs Tuncay, Çoğçağ, Güneri et Ramize.

Ve İstanbul'daki çizim arkadaşları için a yalınca efsaneyi bir çizim değil, aynı zamanda vefatı bir dest.

À İstanbul, Wolinski est considéré non seulement comme un dessinateur légendaire mais comme un ami fidèle.

“ 2002 yılında çıkan Wolinski'nin 'Kadın Hakları' adlı eserinin İnsan Hakları Beyannamesi'yle pek benzerliği yoktu. Wolinski, çizimlerinde çok farklı hakları betimliyordu. Arzuyu zevke tercih etme hakkı, hiç bir amacı savunmama hakkı, iyi bir sevgili olmama hakkı ve niceleri... ”

JE SUIS
CHARLIE

SİKILHAN

ATILLA ATALAY

İp uzaktan, küreselden payıma düşeni al-
yım, yok böyle şeyler... Varsa yoksa balt, atay,
niciv satır... Sonra da "Vay efendim ileri gidem-
yoruz" Gidemezsin tabii, "He" domedin kaçır-
dın fırsatı... Yeri gelmişken sana bir bissa naklede-
yim: Bir kuruşunda, kadim tüccar Ebu Hüveyye ve berakorındekiler

kına yuklu kirk dewadan müteşekkil dev bir ticaret karvanı ile Ku-
ra bhyu şehrine varmışlar. Tam devler boşallıyor, esnaf tezgahını
kurup ticaret ömre başlıyacak. Esnattan bir zat Ebu Hüveyye'ye
gelip diyor ki "Ya Hüveyye, hemen ticaret edip elimizdeki malı yok
bahasına satmıyorlarmı. İki gün sonra Ku'ubhye şehrinde loblu
nikah olacak, düğünlerde kına elzem bir ükhyec hatine gidecek,
tabii olacak, o vakit iki yeri beşe satır kınma ederiz... Aho...
Ordasın dey mi Sıkilhan?"

- VI. Mobyö Binsatar...

- Ne diyordum? hikmet ve inovasyon sahibi olan büyük tüccar
Ebu Hüveyye, aynı ticaret kafesinden Bin Zehzeb adlı bu esnafın
yaptığı kısa vadeli bazarlama stratejisini ayak ustu çok ediyor
inanıklı buluyor. Ertesi gün esnafın oltu günü oluyor ticaret edrimi-
yor. Geligüellim, akşamleyin yahnı birbirinden kız alıp varacak olan
Kurabhyvli iki sulale nial kavgaşı edip birbirlerine geliyor, etraf
yanıp yıkılıyor, kan gövdeyi götürüyor. Tabii, ticaret ne kolime, Ebu
Hüveyye ve berakorındekiler kaçıp enlerini zor kurtarıyorlar. Tica-
ret meyallı bir vahada soluşunırken Ebu Hüveyye arkadaşına şu
tarihli lölünü ediyor "Yaa Bin Zehzeb, şimdi kınayı don de güne yak"
Kimse bilmez amma o la' burdan gelmektedir... Anladın mı kınalı
kosa?

- Evet kına fakat, anasız kına...

- Al işte busunuz otet siz... Aho! Tikkur mikabte, kalime oya-
nunda, Son olay geçip çıkınlık ermeye devam et, sühinti yok. Ama
sonra eşleşme "vay benim neye kara cipim yok, neçün sultan da-
yiresinde oturmuyorum" diye... Öyle miklikte olma bu işler... Mah
bi de kapa insunin suratına. Senle muzakere edende kabahal, ter-
blyesiz, şuvursuz, vizyonsuz pij!

Sana bonus olarak Ayped.pod.ton, pöç, filan ne arzu edersen al-
mın... Aloğ?

- Ben e değilm annel
- Kimsin peki çocuğum san? Bir nışin?
- Je suis Charlie
- Pardon, yarılış oldu...

- Aho Sıkilhan, Enes ben... Enes Binsalar... Oldu mu ya, oldu mu
dostum? İki tane maki yüzünden Fransa'ya ticaret yapmağa uğra-
şan esnafın rızıkyaan oynandı. Yanlış anlama her mikhye karşı de-
ğilm ben. İşinde gücünde erendi mikler de vardır onları teneah
ediyorum. Misal Miki Maus, çok ekmeğini yedim hendisinli. Ma-
lazys'dan uzarında miki maus resimli olan vnlil terekler getirip piya-
şaya verdin hakikatten büyük ekinek geldi ordan... Ama şimdi bu
nedir ya?

- Bana ne çatıyosun, ben mikler odası başkanı mıyım?

Her "ticaret edelim mi" dediğinde lüzumsuz espiri edip beni
sarıkaya alıyorsun ya, o bakımdan... Al işte yorll yerstz espirileri ol-
turuz bak ne oldu? Neyse iç bazarı yönetelim. Çin'den ciblak kuş-
şun gelim gelüp Merles'de usenlerine "Not Afraid, Je suis
Charlie" filan bastırıp piyasaya verelim. Gerekli, tabiiyeler felan ka-
pış şu ortamlarda. Üniversite kaidelerine, kampüs, dünefyo-
rum, kulhye kırtasiyecilerine dağılır bazarlarız. Ne diyosun ortakşı
olur musun bu işe? "He" de derhai Çin'den ciblak kuşunkalem si-
parış edeyim... He işe bi miktar EFF yap ibanım...

- Ben ticaretodofobik bi insanım Enes...

- Bak haala miklik peşinde yaaa. Sanki bunun sırası... İşiniz
gücünüz bu zaten. Azıcık inovasyon edeyim, inşaata umlaka yone-

- Sıkilhan, mizah bu değil yavruçüğüm. Annen ben... Yapmama-
lşın, yapınmalısınız... Alo... İlla yapıcam diyosan mesaj kayışız
mınlık hınzırıklar, tesbiller, o şükil şöylor yanı... Bak neler oldu? Bu
yaz bok vize verir Fransa bize. Neden oldu peki bütün bunlar?
Mizah şeydi, o diil mizah. Aslında Gerçek İslam da bu değil... Hiç-
birek buntar değil yanı... Alo... Sıkilhan?

- Ben değilm... Reşat ben, siz kiml aramıştınız teyze,
ehhe...

- Bak hala... Hameyse Sıkilhan, derhal ofis kıyafeti giyip yama-
galmen gelmen gerekiyor. Sen kariyer ciblak CV'ne aktıycem. CEOMUZ
Dünyalar Başkanı Eokhan Bey liberal muhafazakar şıdamı bi
insan ve anladığım kadarıyla "Kadının hakiki kariyeri çocukluk"
açıklamasından etkilenmiş. Gel şöyle ofise bi dolaş. Aktif, dina-
mik prezantabl, liberal, muhafazakar, "modern ama" filan... Gel
dolaş işte... "Zamanlama nianidar" çocuğum, 2015 nlaaş zamanah
uçılbnacak. Şu aralar burda görünmon bone puah olur... Gel,
olışta mnlık edepli şakalar yap, sulli filan çökin... Hadi çocuğum.

Hainewit ökkes CAN BARSLAN

VAY VAY!
NE ZAMANDIR
ORTADA GÖRÜNME-
YEN ÖKKEŞ BİLE
GELDİĞİNE GÖRE
BİZE ÖLÜM YOK
BEYLER...

CHARLIE HEBDO

ERDENER ABİ

-Bu tamamıyla bir komplo
tezgahıdır Erdener..Şimdi bu saldırganın
kodlarını okuyacak olursak
şöyle bir soruca...

- Je Suis Charlie!

-İyi o zaman herkes herşeyi yazsın
çizsin ne güzel dünya yanı!
öyle değil mi birader?

-Je Suis Charlie!

K. ERTEM

FRANSIZ

CHARLIE HEBDO

ÖZEL
SİYASET

LeMan

DiĞER DOSTLARLA BİRLİKTE MİSAFİRİMİZ OLARAK BEKLEDİĞİMİZ CHARLIE HEBDO'NUN KURUCUSU FRANSIZ MİZAHININ DUAYENİ BO'LİK DEV CAVANNA'NIN YERİNE MEKTUBU GELDİ...

Cavanna

A El Leman et à tous vos amis
de la Turquie.

Chers amis,

Je devrais, en ce moment même, avec les
copains de Charlie Hebdo, me trouver parmi vous.
Je ne le fais pas. J'en suis bien peiné. Je ne ré-
pondrais tant de vous remercier, de bavarder avec
vous, de faire la fête, aussi.

Savoir que vous avez en Turquie de tels amis
me fait chaud au cœur et me prouve que tout est
possible. Le monde n'est pas rempli que de profiteurs
et de résignés.

Je vais vous révéler une chose : les riches ne savent
pas rire. Ils ne rient que s'ils ont peur, et même
s'ils le font, ils ne rient que quand ils ont peur de ne
pas être riches.

Nous, nous rions. Nous ne pouvons pas ne pas rire.
Mon ami Pétillon a dit "On peut rire de tout, mais
on n'est pas obligé." Admirable. Moi, je dis : "On
peut rire de tout, mais pas avec un impôt qui."

Et donc, en choisissant ses amis, nos lecteurs sont
nos amis. Vous, qui vous insultez, êtes nos amis.
Entre amis, on s'embrasse. Et c'est ce qu'on se
permet. Pardonnez-moi, amis.

Je vous aime
Cavanna

Komiklarımız
arasında beklediğimiz
Cavanna, son anda
bir manial çıktığı
için gelemedi...
Üstad bize bir mektup
kaleme alıncı...
Öyle bir mektup ki kendisi
gelmiş kadar oldu...

Leman'u ve Türkiye'deki tüm dostlarımıza
Sevgili Dostlar,

Su anda Charlie Hebdo'lu arkadaşlarımla birlikte aramızda bulunmam gerektirdi.
Ama değilim ve bundan büyük üzüntü duyuyorum. Sizinle buluşacağım, sohbet edeceğim
ve birlikte eğleneceğimiz için o kadar sevinliyordum ki.

Türkiye'de böyle dostlarımızın olduğunu bilmek kulbimi ısıtıyor ve herşeyin mümkün
olabileceğini kanıtıyor. Dünya sadece çıkarıcılar ve boyun eğenlerle dolu değil.

Size bir şey açıklayacağım: Zenginler gülmelerini bilmeyiz... Sadece para ödedikleri
zaman gülmüyorlar, öyle olduğunda ıla ne zaman gülmeleri gerektiğini onlara bildirmek
gerekir.

Biz gülmüyoruz. Gülmeyen edemeyiz. Dostum Pétillon şöyle diyor:

- "Her konuda gülmünebilir, ama mecbur değiliz." Mükemmel.

Ben şunu söylüyorum: "Herşeyi gülmünebiliriz, ama herkesle değil."

Dolayısıyla dostlar seçilir. Okurlarımız dostlarımızdır. Biri davet eden sizler
dostlarımızıdır.

Dost arasında her zaman anlayış vardır. Ve birbirimizi affederiz. Beni bağışlayın
dostlar.

Sizi seviyorum..

Cavanna.

Biz de seni seviyoruz Cavanna...
Leman

Wolinski İstanbul'da

Sol üst: Kızıymış şisko turist kızlarla dolu nargile kahvesinde günün 6. çayını içiyorum. Tuncay bize diyor ki; Sivil savaşa tanık olduk. 30.000 kişi, birçok arkadaş öldü, 80'li yıllarda 500 bin kişi hapisteydi!

Tuncay: Bugün ütopyada yaşamak gerekli.

Sağ üst: İstanbul'un en eski hamamı, saat 16-18 arası yalnız Leman'a ve bize tahsis edilmişti. Konuşma balonu: Merak etme Emmanuel, tellakların hepsi eşcinsel!

Sol alt: Philippe Val, etkilenerek otelimizin karşısındaki sivil trafik kahyasına 1 milyon TL (1 Euro) verdi.

Sağ alt: Balık restoranı Neyzen'de eğleniyoruz, biraz tembel olan göbek dansözünün memelerine milyonlar sıkıştırıyoruz. Oryantal müzik Adamo'dan, "Seni o kadar sevdim ki, sen niye beni sevmedin"

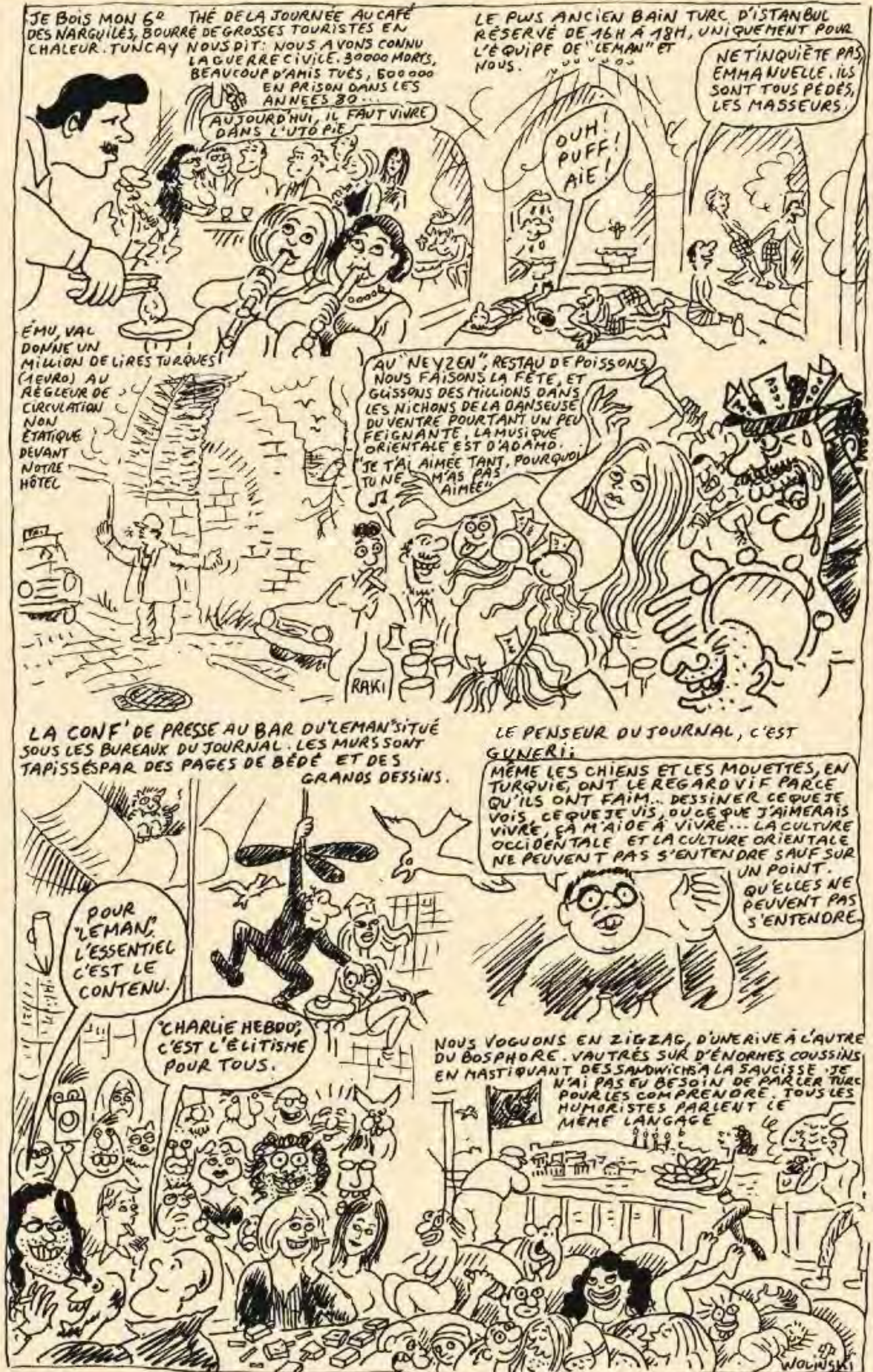
Sol: Basın konferansı, Leman binasında çalışma odaları/büroların altındaki barda. Duvarlar çizgi romanlar ve büyük desenlerle/karikatürlerle dolu.

Tuncay: Leman için önemli olan içerik.

Philippe Val: Charlie, herkes için elitizm.

Sağ üst: Güneri, derginin düşüncüsü: Türkiye'de köpekler ve martılar dahi açlıktan dolayı çok canlı bakışlara sahiptirler. Gördüğümü, yaşadığımı, yaşamak istediğimi çiziyorum, bu benim yaşamımı kolaylaştırıyor. Batı kültürü ve doğu kültürü birbirlerini bir nokta dışında anlayamazlar, o da birbirlerini anlayamayacaklarıdır!

Sağ alt: Boğaz'da bir kıydan öbürüne zigzag yaparak geziyoruz. Geniş yastıklar üzerinde yayılmış ve sucuklu sandviçlerimizi yerken. Türkçe konuşmaya ihtiyacı duymuyorum; bütün mizahçılar aynı dili konuşuyor.

Charlie Hebdo Türk kardeşiyle tanıştı

PHILIPPE VAL

PHILIPPE VAL

Dünyanın bütün Charlie'leri ellerini birleştirmek istese...

Uzun bir süreden buil biliz davet ediyorlardı. Pans'te yaşayan arkadaşları ilian bize "Charlie'ye çok yakın bilz deigl" diyordu. Yabancı meslektaşları evvelce lırkça temasız olmuştı. İtalya'da, Polonya'da, Almanya'da, Hirvalistan'da, Rusya'da, Vietnam'da... Ana Türkiye'de hlç olmamıştı. Müslüman dınlınin çoğunlukta olduğu ve ordunun başlıca sıyasal partı olduğu bır ülkede; bır "Charlie Hebdo" yapmık kolay bır iş olmalı... Tuhafl bır şeklle temas gırdığımız bütün gazeteler alasında Leman, yola çıkış noktaları ve amaçları yönünden bize en yakın olanı gazete..

Şekir/ biçimi farkı. İki kurucusundan biri olan Çağaç şuna dikkat çekiyordu: Charlie'nun maketi Paris'e benziyor. Büyük caddeiler, düzenli bir organizasyon, kalabalık adacıklar. Tamamı ferah bir şekilde bembeyaz bir kağıt üzerinde yer alıyor... Leman'ın maketi İstanbul'a benziyor. Labirent, çıkmaz sokaklar, bir deniz kederi... Nün iki yakasındaki Doğu'dan ve Batı'dan, Yunanistan'dan ve Asya'dan, surekili olarak tekrarlanan fikirlerin ve seslerin. Elrafında yaşadığımız birkaç bin yıldan beri, Akdeniz tarafından yönlendirilmesi...

Gazetelerin yerleşmiş olduğu mahalle, günümüz eğlencilerinin gazetecileri tarafından tasvir edildiği yıkık Berlin'i andırıyor. "Bow-windows"lu daireler tamamen Leman'a ait. İlk katı çok girdiler, gece geç saate kadar sohbet edileceği bir kafe. Bir de derginin imal ettiği ürün ve kitapların satıldığı bir bufix bulunuyor. Diğer

kahvaltıda burolar var, Charlie'ninkilerden çok daha soğuk (sussuz) burolar. Her saatte çalışılıyor. Fransa'da olduğu gibi Türkiye'de de halletmek dergi yapmak zor iş.

Buna rağmen bütün ekip uç gün boyunca bize karşı her türlü dikkat ve inceliği gösterdi. Biz, uzun zamanların beri görmedikleri eski yakın dostlarını ağırlar gibi ağırladılar. Haklıydılar. Kendimizi bütün allo içinde bulduk. İzzat ediyoruz ki, daha önce tahmin ettiğim şey yeni keşfe kadar gıdım yapmak zorunda kalıcağımı korkuyordum. Yandırmışım/yanış. Bugünün dünyasını anlatmak için yapılan, söylenen, düşünülen, yaratılan, tereddüt edilen her şeyin en ilerli noktalarıdır.

Demokrasi olmayan, kayıllığın her an çok çabuk ve çok güçlü bir şekilde vura bileceği bir ülkede mizah dargisi yapıldığı zannını eleştirirsin ve alayın hedefleri basit. Şöge gibi oluyorsun. Aptallık ve barbarlık kırmızı bezli salları sallamaz hop, boynuzlarımızı içine saplıyoruz. Leman bu tuzağa düşmüştür. Gazetelerin diğer kurucusu olan Tuncay'la konuşurken, bizi için olduğu gibi onlar için de bugün düşünme-ni belirlemenin çok zor olduğunu fark ediyorum. İçinizde de yaşadığını fark ediyorsun. Bu düşmanın kendisiyle ilgili tartışmanın çok iyi hazmetliliği ve fazla bir şey örtik karşı gelmedikliğine göre artık adı kalmayan bir kapitalizm tarafından hazmedilmemek için çok gelişmiş çok düşünmek gerekliliğini biliyorsun. Varlığı hiçbir yerden dışlan-mayan bir Pazar mı? Kendilerinin, gö-

nüfûs kâatârîn uyutkuđu demokrâsile-
rimizin en guclü arçu korumalan ok-
dukлары gibi bilyonlar ki, özelliikle
vilyend Universal, genel olarak da en-
tertainment (popüler eğlence sektörü
anlamları) özellikle İngilizce vurgula-
ma) diktatörün en guclü arçu koru-
malarıdır.

Leman'da içerik ve biçim birbiriyle keskinlikle bağlantılı olmak zorunda. Leman çalışanları, yazar Vedat Güneri ya da Ranzize gibi çizilecek, ne oku sözlerini, ne de eski şekillerin dugunun dünyasını oluşturan şiddetlenmiş, güzelliği ve dehşetli artık anlatamayacağıni biliyorlar. Çalışıyorlar. Cesurlar. Bazen hapse girme, sık sık dava edlime ve özellikle de futbol ve mediyatik sevilesizliğin sersemleştiği bir toplumun kendilerini anlatamamaları tonlilesiyle karşı karşıya lar. Sık sık Charlie Hebdo'nu okurlarına yalnız olmadıklarını farkına varmalarını sağladığını düşünüyüşüm. Bazı gazeteler ne kadar olduğumuzun saymıyız sağlayacak randevular gl. Leman. Leman bizde o etkili bırakı. Bazen biraz tecrübe olduğunuzu düşünme eğiliminde oluyoruz, anti-marketing/piyasa karşıtı gazete ya pmaika biraz zınlını olduğunuzu düşünüyoruz. Sualinin, ya olduğu gibi kabul edilir ya da bırakılır, şekline olduğu bir gazete, genel uyunculuğun isteğine tamamen kayıtsız kalan bir gazete, dergi. Leman bazı rahatı. Bağımsızlık ve özgürlük hasatlığı buluşturıcıdır. Onların yaratıcılık ve buluş takıntılarını bizimkini besiyor ve cesaretlendiriyor. Bu hafta Wollins, kl'ın yayınladığı raporatında görce

ğlimiz gibi hayat seveliler, delimeli
Janndan çıkmayı/zivanadan çıkmayı
seveliler. ciddi konularda sağlamli-
yor, onemli şeyleri ciddiye aliyorlar,
tikirleri birşaher içinde salıyor
sonunda patlayıcı bir kokteyl mi, ala-
calı bulacak renkli ışıklar mı, dans et-
mek için ritim mi veya kişi kaianmak
için bir düşünce mi çıkacak diye baki-

yerler. Kısacası, onlar bizim doğal arkadaşlarımız. Onları size tanıttıktan mutluluk duyuyorduk.

Eğer İstanbul'dan geçerseniz, or-
taya gidip bir bardak bir şey için. Sa-
dece Sultanahmet Camii'ne, Aya
Sofya'ya ve Topkapı'yı görmek, olayla-
rı/görüşlebileceğiniz zenginliğin yansı-
mı kaçmak olur.

TUNCAY AKGÜN
CHARLIE HEBDO'NUN
ARDINDAN

Neden Charlie Hebdo'yla İstanbul'da buluştuk? Neden bu dergiyi birkaç sayı uzun uzun anlattık ve şimdi neden onların ila adını taşıyan bir özel sayı yapıyoruz?

Öncesinde, birlikleyken ve soniasında **hasebiye** olmanız
yoğunluğu okullara gacırmak kolaydır ve gibi gözükme-
ye. Bunun için **üçer**şınız ve **esrarla** aittir **çiz**manız
İse inanır bosuna değil. Aynı yoğun **hasebiye**ni **biç**ilirdiniz
Charlie Heibdo bu dostlarınlıza olduğu gibi **geç**tiğini gör-
mek İse inanırız keyif veriyor. Burada oldukları **zürre-**
ye, ne garip biz de aynı şeyi **düşür**müştük. Philippe
yazmış, **gerçek**ten eski ve çok yakın dostlarınzı halba
ailemizle bulunmuş gibi olduk. Ükilerine yölcu etti-
kten sonra, **değ**erlerinden Val'in, Wölinski'nin, Jul'un bu
rayla ve bizle ilgili yazıp **çiz**dıkları bu **duyg**unuzu
porçinledi. Gavanna'nın mektubu İse on yorgun ve bez-
gin **ar**larımda bizi yeniden **çalış**maya, **lekar**ı kâğıtları
la **buğ**usmaya **çalış**an enerji verici bir kâğıt gibi...

Bazı okurlarımızın aklına şöyle bir şey gelmesinden korkarım. Ülkemizde sıkça görülen batıya kendini oyalatma arzusu, gerek sık ve abartılı bir bali hayranlığı, ilişkisi ya da yine abartılı bir balı kompleksiyle, Leman'da mi duşuyor? Bu gerçektir. Evrenimizde, medyamızda, kültür alanlarımızda en sık görülen doğu-batı arasında sıkışmış Türkiye hastalığıdır. Sıkı okurlarımız daha iyi bilir ve hissederler. Hayır! Leman'la ilgili Avrupa'da İngiltere, Yunanistan, Almanya, Avusturya, Fransa

sa, Ortadoğu'da hatta Japonya'da. Bu ülkelerin en önemli gazete, deîş ve televizyonlarında, 50'ye yakın haberini okula, raporta, program yayınladı. Bunların hiçbirini okumadım. Terlan'da duyurma (tuyucu) bile hissermedik. Yalnızca tavazudan deîş, bu hastalığın uzadından bile geçmemeye asarı özen göstardıðımız için... flunu da belirtmeliyim ki Charlie Hebdo kadar bir işi iyi tarif eden ve hissedeni imadı...

Ayrıca dünyanın pek az ülkesinde buradaki sayı ve kalitede glazur malzeme bulunduğunun farkındayız. Kaldı ki bizim, yaptığımız işin, dünyamızın farkında olduğumuz gibi..

Misafire'lliğin 2 dostlanımız ve Charlie Hebdo'da önyem U... Fransa gibi demokrasinin, kurumların en yerleşik olduğu, kültür kurumlarının güçlü ağlarından ise dünyanın en seçkin ülkesinde yazıp çizimlerine katılan, değiştikleri, yıktıkları, yazdıkları ettikleri... sersemlettikleri değerler, politikalar, politikacılar, oligarşiler saymakla bilmiz. Bunların yerine yavaşen bir moral koymayı, terülmiz başarmış insanları ötürak da çok değerli. Fransız poluk gençlik hareketleri, Fransız sineması, ni, edebiyatını, görsel sanatlarını, esteliğini çok derinden etkilediklerini de biliyoruz. Buna hep Keitli, Hating resim üllini Wolinski'den bulmuş gibi gelir. 68'ten den bu yana yorgun düşmüş olmaları, dipdiri yollarına devam etmeleri, bizim için na kadar moral verici.

Wolinski, çizer olarak Fransa'da an özgür zamanı yaşadığını söyledi. Etninin bu duruma kendisinin katkısını farkında.

Bizde ise onların anladığı anlamda demokrasi bittirildiğini ilbelle biliyorlar ve bunu uygulamışlar. Ayrıca onlardan farklı olarak yakın tarihindeki iki örneği iç içe geçiş birikim olduğunu, bu koşullarda miliz yapıtımızı kendilerine anlatmaya çalıştım. Bir de ülkemizi

de başsa daşıkmı zanginlerimizin yanında, yok deın
yaşanan yoksulluğ... Ve son yıla da damgasını vurdu,
özellikle inoçyada yükselen bayalıđ... Benliđi... Phi-
lippe Val, Fransa da ve tüm dünyada aynı durumun ol-
duđunu belirtti ama tair olarak buradaki boyutu
kavraması için bil söto Türkiye de yaşamalı...

Wdłnski, Fransa'da yaşamayı sevdiğini ve ülkesinde
mutlu olduğunu söyledi. Tıpkı bizim burada yaşamak-
tan mutlu olduğumuz ve ülkemizi deller gibi sevdiğimiz
gibi...

Sildiğın kadimiyte Charlie Hebbdo ve Leman gibi benzerlikliyi otan ve H.İlen yayımlanan özel adısı, duruşu, başmısıllığı olan mızah dergisi sayıs durfyada bir elin pırmaklarını geçmıyeli. Alınmıy: saymakla zartmırsınız. Aynı zamanda çok uzun bir yıl arka daşığı, çok eziz dostluklarla beslenen birleş kuşak içi. Birbirlerinden sürekli öğrenen neşeli-çileli ceterler... Böyle bir çağda onyılın boyunca dliemmarın, ıleretmının güçlüklerini aşmak için ancak başka de böyle mümkün bilebileceğiz uzne...

Yıldırım'ın 'Ye Rensar'ı serdumu. 20 yıl kadar önce Gir-Gir'da ilk çalışmaya başladığım yıllarda, ikisini birlikte tanıdım. Elline sallatılardan geçirdiğim albümlerde, dergilerde... Çok çok etkilendiğimi iki delil, sıvruk, zincirli den bozmuş çizim adımları. Aralarında derin bir ilişki olduğunu hissettim hep. Serabı yürüdüklelerini... Rensar, 20 yıl kadar önce oldu. Arkadaşlarının mezarında genlik yaparız, onu toprağa verdiklerini okudum... Yıldırım, "Önu düşünmedğin bir gün: bir an yok" dedi... Güzellerini buğuladığın gündüm... Haydi saklamayalım, göz yaşlarını da...

Hazret İsa kabrinde'n kalkıp mesih olarak Loman'a
gelsa, medyanın ilgi göstermeyeceğini biliyordum ama
yine de adet yerini bulsun diye, söyleşiyle kanışık. Çar

İle: Herbodu'yla kırıklık Leman Kültür'de son gün basın toplantısı düzenledik... TRTİ ve Açık Radyo gibi birkaç kurum dışında, beklendiği gibi gelen giden yoktu med-
yadan...

Daha sonra kendilerine Seğazi' göstermek için du-
zerlerdiniz tekire turunda Wolinski sordu: "Mudya
toplantısında beklediğiniz oldu mu?" "Ezami dediği
ama zidi konuşmaları ambargo var" dedim, "Yıllar önce
bizim için de öyleydi" dedi, "Takılma kafana..." Hiç tak-
mam...

Görçek ustamızız Öğüz Aral'ı da davet etmek için aradım... Öğüz abi buzi hizada getirmek için onay sert yapar... "Hastli" dedi... Sonra da "Onlardan öğrenince Öğünüz çok şey var" dedi... Rahatsızlığı nedeniyle kullandığı buze. Ona ne kadar çok şey borçluymuz.

Wolinski'ye, "Mizah sizin için nedir?" diye sordum...
 "Mizah yalnızlık ve korkudur" dedi... Wolinski'den mi-
 zahını şimdiye dek duyduğum, en güzel tanımını öğre-
 dim.

Arık 'kudâlaşmak için Leman'a galyıldık. Son aylarda Leman'ı her yıl için hissedeni en çalısık umut ve hü-lüniz çalısık'la ben arkadaş, Wolinski önlürüzde. İsviklal çalısık'ında yürüyorduk. Çalısık'la, "Wolinski'ye bakar mısın" dedim. "68 yaşında, dünyanın tartışmasıız en çok üretmiş çalısık... Kala en hızlı ve en çok üreten çalısık... Önünde 25 yıl var... 25 yılda daha neler yapılabilir düşüneliyor musun?" Çalısık'la, "Burası farklı, burada aklın önüne geçen bir şey var" dedim...

Çağçağ son günleri de: Allahı nazardan çıkarmak, eskiden de çalışkan, hızlı...

Wolinski, "büütün güzel'ler kardeşler" demişli bile...
Tasavvufî könlüğü adanlar için cennetle cehennem
arasında başka bir neşe cennetle cehennem olduğu soy-
lunur. Charlie Haddo'culara orada da buluşmak üzere...

RAGIP DURAN FIRLAMA, GICIK, SEVİMLİ BİR MUHALİF: CHARLIE HEBDO

Charlie Hebdo, 1960'da yayına başlayan Hara-Kiri'den devraldığı güldürü-muhafazet bayrağını kesinlikle de olsa 1965'den bu yana *Nur* Qarşamıza burclara dikiyor. Neden Charlie? Kasi bir Hebdo?

Mizah, hefe miyi, zümürü-antıdır. Hol toprakta yetiştmez, her gökte kanat çirpinaz. Elnek işler, tarifi ister, zekâ ister, kültür ister. İncecik ve besurel de gereklidir. Mizahı yapan da, muhalif olan da aengin olmalı. Rahat olmalı, halta penisi! İstiklûlüne denk gelmeli. Ya da memeleri seri ve yuvarak olmalı. İzbedie ve ulubette mizah olmaz. Hazır 0'la mirah olmaz. Hazır 0'la mizah olur. Tabuda 0u gülmek yasak ya?

Charlie Hebdo'yu betirlemek için böyle bir okumasa fırı-yac duydum. Aslında uzun uzun gülmekle düşünmenin, eğlenmekle dünya geçtinin, uyumla asleşmenin, sözi çıkmakla muhalifliğin in denizlerine de açılmak gerek sonra arna?

Bir komik için en felaket an, karışındaki insanın yaptığı şeyi ya gülmekle anıdır. Şekili ya anılamaz, ya da anla. Ama komik bulmaz, ilski birbirinden vahim. Mayın tarlasında çayda çra? Le Monde'un kurucusu Hubert Bouve-Méry'nin enli sözüdür: Har ilke yayılıldığı gazetesini çıkarır. İşle Charlie Hebdo da bu yüzden Tangenika'da dağı de Fransa'da çıkar. Süyoloğur, siyaseal bilimdir, psikologur, psikialar, sosyal anilepologlar. Lurikçiler, rnediyologlar - üf rie lakim! - uasir-sin ana herhalde sarubın, peynirin, uketalığın, bin konuk hayalı. Terazilei Ayarlama Enslüsüneler damgeli ve tesadili başkulle. de ilçe bep 1 kilo 789 gram kütiren kantarın. memlekette, sadece Bolçiklar'a, İngilizler'e, Amerikalılar'a nazlı Amerçine bölçesi sakınlerine deşli, siyasi iktidara da hoşça arna hançerle sakasınak her bobeyiğin halci deşli.

Charlie Hebdo'yu birikti iki kalerinde ele atacağız. Nce işin Charlie kısmı, ardından da Hebdo (Hebdonadaha: Haftalık dergi) bölümü.

KİM BU KOCA BURUNLU ASKER?

General Charles de Gaulle dünyada, Brçette Bardot'dan sonra en çok tanınan Fransızdır. Asker ve sağcı. (İkisi aynı şeyler mi?) Olmasının yanısıra pek otonteldir ama biraz da komik bir kuklu gibidir. Mesela bugün De Gaulle rilmelerini sayıyarak biaz da Çiaplin havası. Ama aslında Charles bir cıddiyet anlıdır. Köküne kadar Fransızdır hatta fazla Fransızdır, yani milliyatçidir, fransızca böylelerine "franchoullent" derler, ikinci Dünya Savaşı sırasında Londra'ya geçip, BBC radyosunda spikerlik yapmıştır. Reemitariti, bu döneme, "Gaullist Dönüş" adını verir. Vietnam ve Cezayir savaşlarında, askeri ve siyasi sorumluluğu vardır. Zor dönemlerin zor lideri. De Gaulle izbi ki sıradan bir adam değil. Çok yönlü bir polikoz. Kimi zaman sağcı, zaman zaman hafif solcu, ama hep milliyetçi, hep Fransız. Şiçli deyle: Zayıf yurttaşarsam - Yalnız pek; pöbüler. Öteki ları:fa güçdene kadarsağcı hafir solcusu ne kadar pçilikacı varsa hepsi seçimi nuluksında De Gaulle'cu olduğunu haykırıyordu 00'lere kadar. İmdujörse ruhurtta Avo Maria! Ama mesele bizim, toprağı bol oleun, arsan yeksil Leo Ferré, 60'lara 70'lerde De Gaulle'den. "Tantana General" diye sözedir. Etena da "Bir okşam boş vaktin olursa Uçra Sana Fransa tarihini öğreleyim" der. General De Gaulle'ü hayranlarından biri de eski anafat/yeni veşil telefoncu Daniel Cohn-Bandit'ür. "Kendisini çok severim. O 00'lerdeydi 68 Mayıs'ı olmadı" demektir Kuzi Dony ikon.

Mağrur ve kısnlı ayrıca da megalomandı. Zevcesi bir gün bilmeden kanyonun kapısını açıldında içeride koca burunlu Generali. İbati ki Adem Baba giysileriyle düşün altında gördü ve "Amam Allahım!" nidasını fırlatır. Uşa girneye hazırlanan kocası ise son derece sakindi: Hafim, eyde bana sadece Charles diye hitap edebilirsin!

Galiba '69 yılında, referandumda yenildikten sonra İtalya'ya sığınıp, Mayıs çocukları kafasındaki muhafazakar danyayı yıkınca, danyanamadı kederinden öldü. İşte Charlie'nin doğuşu macerasının ilk karesi?

De Gaulle'in ölümünden 3-4 gün önce, Fransa'nın kuşluk bir kerlinde bir balo sırasında yangın çıkıvı ve 10-15 kişi ölmüştü. Gazeteler ertesi gün, "Kasabada trafik balo 13 ölü" başlığıyla vermişlerdi bu haberi. Monarmin "hyar ve haylar" gazetesini Hara-Kiri'de, De Gaulle öldüğünde, bu aktı haberi İr-pak:an duyurdu: "Colombey-les-deux, Egées'de trafik balo 13 ölü". Fransız devleti bu başlığı uygun bir oza kanunu mad-desi buldu ve gızatim Hara-Kiri'yi sak diye kapattı. Hara-Kiri belinde zaten kendini öldürme bahı:ıneia gı:ı:ı:ı oklarıta eçer:ne:ların eilçer:ı bey:ıner:ne eal:ı:ı:ıdu. Hara Kiri takımı, yanr Reisr, Cabu, Wolluski, Fred, Cavenne ve baz arkadaşla-rı, hakaret ve tazeinal davalajına rağmen hala ayakta kala-

harala gürele

Yaklaşık olarak 10-15 yıl önceydi. Cumhuriyet Gazetesi'nde bir röportaj okumuştum.. Georges Wollinski ile yapılmıştı. Wollinski ve Oğuz Aral abimiz, ustamız, babamız aynı kuşağı çizirlerindendir. Fransız gençliğine yön veren büyük özgürlükçülerdendir. Röportajında, bugün aklında kaldığı kadariyla, "Bizim kuşak çizirler Fransız insanının tabiatını yerle bir etti. Onların yatağını, yorganını, gizlisini sakısını herşeyini çizdik.. Özgürleşmede her anlamda çok savaş verip, çok yol aldık. O dönem bizim çizgilerimizle büyüyen gençlik, çimdirlerde biz yönetiyor, belediye başkanı oluyor, milletvekili oluyor, kamu yöneticisi oluyor" diyordu. (Bugün başkanını seçerken cinsel kimliğini önemsemeyen bir Paris halkı varsa burada Wollinski'nin çok büyük payı var..) İşte bu sözler kafama bir çim gibi çakılı kaldı.. Burdan daha güzel bir görev tarifi olamaz-

Filozof Heidegger "İnsan doğuştan sıkıntılıdır ve hayatı boyunca da sıkıntılı kalacaktır" der ve bunun adını "Varoluş Sıkıntısı" koyar. Bunun nedeni insanın varoluşuna bir anlam bulanamamasına bağlıdır. "Bugün çanların bir amacı vardır, en azından besin zincirini tanımlarlar. İnsana göre kalemın amacı yazmak, kağıdın amacı yazılmaktır. Ama kendisinin belirlenmiş bir amacı yoktur. Kendini hep tarif atmaya, hayata anlam yüklemeye çalışır ama çoğu zaman anlam arayışına geri döner" der. Varoluş sıkıntısına sahip birinin şunun çaybırı bulması gereklidir: "Peki ben bu sıkıntıdan nasıl kurtulurum?" Ben kurtuluğu çizmekte buldum. Varoluşun bile başlangıcına sıkıntı olduğu koymos, bir de insanın yarattığı sıkıntılara iyice içinden çıkılmaz bir hale dönüyor. Hayatı zorlaştırarak, çirkinleştirerek insanlara karşı birşeyler yapmak. Barbarlık, zulüm, güc, iktidar, savaşlar, açlık, yoksulluk, adaletsizlik, baskılar, pislik, kırılık, yalan, hırs... gibi yaşamı sevilmezleştiren, çekilmez klanlara karşı birşeyler yapılabilmek.

Kötüyü alaya alarak beşir ederken, mağdurları ise yüzünü güldürmek... "Başka bir dünyanın özlemini içinde hep canlı tutmaya çalışmak" Bazen umudunu yitirirsin, bu özelemin içinde solmaya başlar, insana ve insanlığa olan inancını yitirmeye başlarsın ve gitgide kötümserleşirsin; sanki bir girdaba yakalanmış ve sürüklenmektesindir.. İşte tam böyle anlarda bir dost telefonu, bir arkadaş ziyareti, bir kitap, bir satır... bir ışık gibi ruhuna dolar ve seni ferahlatır... Umudun tazelebilir, insanın artar. İşte böyle kötü bir halat-ı ruhiye içindeydim ve Charlie Hebdo'cular Leman'a geldi. Yedik, içtik, hamama gittik, keşelendik, nargile için sohbet ettik, saçmaladık... ve ben tazelelendim, piri piri oldum ve eteği doludum.

Detaylı bu Charlie Hebdo'dan gelenler arasında benim için çok tanıdık, hayranı olduğum Wollinski de vardı. İki yıl önce Fransa'nın Amiens kentindeki bir çizgi film festivaline bir grup Türk çizir davetli olarak girmiştik. Orada yaşadım, Wollinski kuşağından, resimli romancı Paul Gilon, biz Türk çizirler (Tuncay, ben Piyale Mavra, Ergün Gündüz, Behçet Akı, Galip Tekin) evinde yemek vermişti. Ona sormuştum: "Böyle bir kalabalık çizgi romanssever ordusu, hemen hemen her şekilde resimli roman ve karikatür festivali... Siz Fransızlar'da bildiğim kadariyla, Jules Verne gibi birinin çıkmasına sebep olacak bir saygınlık ve macera tutkusu var; buradan Tenten, Corto Maltese vs. gibi resimli romanların varlığını anlayabiliyorum ama, aynı şekilde karikatür, satirik, humor geleneğiniz de bir hayli sağlam. Bunun bir sebebi var mı?"

"Biz Fransızlar kritik etmeyi, eleştiriyi çok severiz" demişti.. İşte bu geleneğin yaşayan en parlak temsilcilerinden olan Wollinski, benim favori çizirlerimdendir. Basitliği, çalışkanlığı, önekçiliği, bir karakter ya da bir konu içerisinde hapeolmayışı, sosyal, politik, saçma ve hatta çizgi röportajlar yapıyor olması... Hepsinden önemli! gönlü tarafı, taşıdığı özgürlükçü ruh ve aşk ateşi ile başının üstünde yerli vardır.. Ne mutlu bana ki, şu an yanında Charlie Hebdo ekibinden Philippe Val, Emmanuel, Jui ve derginin sekreteri Lilian ile Leman Kafe'de... Çat pat Fransızca ile konuşuyoruz ama kaynaşıyoruz, biraz şaşkın, biraz yorgun ve hemen eline kalemli alıyor, başlıyor çizmeye... "Çizmezem unucuyorum" diyor ve etrafına gördüğü şeyleri çizerek notlar alıyor ve yabancısı olduğu bu ortamda kalemli onu rahatlatıyor...

Ne zaman yurt dışına çıksam bulunduğum ülkenin gazete bayıcının önünde dikilir mizah dergisi ararım.. Çoğunlukla "Entertainment" denli, satirik olmayan şeyler çıkar karşına.. Oysa Paris'te Leman'a bir hayli benzeyen Charlie Hebdo'yu gördüğüm anda kendimi evimde hissettim..

Üstelik oturduğum Fransız kafelerinde alinde Charlie Hebdo'su, kahvesi önünde okurlarını da gördüğünde keyfine diyecek yoktu... İstanbul'da da en sevdiğim şeylerden biri okuru Leman'a yakaladığımda gizlice sayırmaktır.. Charlie Hebdo okurunu da gizlice seyre koyulurken Paris'te yabancılık duygun iyice azalmıştı..

Bu buluşurma da çok emeğin var lhanı, sağol..

İYİ Kİ
GELDİN

CHARLIE HEBDO

di.. Değişme ve ilerleme için lebadığımız başka bir dünya; umudumuz ve inancımız için gerekli olan şey.. Değişim ve ilerleme çarkını, engelleri aptallık, ahmaklık, bayağılık, kötülük ve yalanın kötülüğüne bir çomak sokmak.. Eide ettikleri iktidarlara ve karlılarını karkaha ve alay naraları ile yıkmak.. İle bu yüzden kritik yerine alay hep yakın buldum.. Kritik diemari ciddiye almak ve onunla akıl yansıtmak, kısaca zamanı kaybı idi.. Aptallık, bayağılık, yalan ve kötülükle bezenmiş vasaatı karşı yapılacak tek şey vardı; bak vuruşa onu alaşağı etmek.. İle bu silah kritik değil "alay"dı.. Alay biririci darbe idi.. Kritik onlara açıldığını kapatmaları, kötülüklerini örtbas etmeleri için zaman avansı ya da iktidar kılıçlarını daha da keskinleştirme için bir fırsattı..

Ercişi gün Leman'da basın toplantısı vardı bir kanının rahatsızından zor yettim.. Basın toplantısında daha çok dikkatimizi konusuna notiyorduk. Bir neşeli olsa yıllardır konuşuyorduk, yeni bir şeyler duyurme dedik. Sözü daha çok onlara bıraktık.. Rappi Duran devirleri çok güzel bir şekilde yaptı (Bağışlım).. Philippe Val (Charlie'nin şef maaşlı ve yazarı) konuları çok hevesli, istediği akıcı bir dille muhalif bir dergi için basın toplantısı, sansür ve daha birçok önemli konu hakkında bir filozof edası ile enfler bir konuşma yaptı.

Sorular cevaplar akı gibi konuştular.. İzleyicilerden biri "Bir Fransız gözüyle Türkiye, İstareni gözüyle nasıl görünüyor" diye sordu.. Wolinski "Sizin Türk çizimler bizim gibi seks ve alkol düğünü" diye cevapladı.. Jul (Gizet) de kendi çizimlerini anlatmaya başladı.. Ardından Güneri söz aldı diye..

DIYER Kİ; KAMUYA AIT BİR RADYO PROGRAMI YAPTIYORDUM VE GRADA BANA BAĞLANAN İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ BİR SERMAYE GÜRLÜĞÜNÜN ÖZEL RADYOLARDA SAĞLANIYOR.. ÖZEL RADYOLARDA, GÖRÜŞÜ VE YAZILI BAKINDA İSE DAHA ÇOK ÇALIŞANLARIN İRİNİ KAYBETME ENDEŞİYLE DAHA MAHİM BİR BEKLEME KENDİLERİNE ÖZEL SANSÜR UYGULADUKLARINI BELİRTİYOR.. İSAS DÜŞMAN OLARAK ENTERTAINMENT AMERİKANCA ÖZEL OLARAK YURUSULUYOR EĞLENCİLİK KÜLTÜRÜN BANALİŞMENİ YULGARLAŞMAYI GETİRDİĞİNİ SÖYLÜYÖR VE YULGULUYORULUZUM HERKESE LÜKS HERKESE..

EVET BAKSA SORUSU OLAN, EVET BAKSA SORU "PAP ALALIM"

FRANSA'DA İNSANLARIN HAYATA DAHA BİR KİŞİLİK GÖZLERLE BAKTIKLARINI İSTANBUL'DA İSE İNSANLARI DAHA GÖZLERİ AÇIK VE DİNAMİK DAHA CANLI VE HAYAT DOLU OLARAK GÖRDÜĞÜMÜ SÖYLEYEBİLİRİM..

BİDİKKA BİDİKKA ARAYA GİRMEK İSTİYORDUM, O BAKSA AÇILIŞIN BAKIŞI, AÇ OLAN, BAKAR TOK OLAN UYUR.. BİZİM KÖPEKLERİMİZ BİLE FALUTAS GİBİ GÖZLERİNİ AÇARLAR BEN AÇIKTAN MESLEĞİN TABAN, TEYF BAKI, YİYEN AKER GÖRDÜM..

Bİ SANİYE YOKSULLUĞU YÜCELTEYİŞİM.. BU YANLIŞA ASLA DÜŞMEYELİM.. NE YAZIKTIR KARNINI DOYURMAK PEŞİNDE GECİR GİDEN HAYATLA İNSANIN HAYATI ASIL KARNI DOYDUKTAN SONRA BAŞLAR..

Bİ SANİYE SAYIN WOLINSKI YANLIŞ ANLAŞILIM, ZEKERİYA BEYAZ DURLUMUNA DÜŞTİM!

bilmiş dergileri yayın hayabını gözlerini yummasına izin vermezdi, vurmazlar da. Kapatılan sonuç olarak bir dergi değil ki, sadece aynı islele yayın yapma yasağı? Sen misin Charles'in ölümüyle ilgili geçmeyi cezalandıran, al saha o zaman Charles'in naftalık dergisi, yani Charlie Hebdo. Sevimli olalım arkadaşlar, Charles'a da Charles demeyelim de Charbescik deyin mi?

Mizah biraz da vahşetlerden inukam almaktır. İtiraf, "Prinoo hoto'mın Gazetesi" çıkar mı, ya da başka bir ülkede? Neysel?

Devletin simgesine vurdu Kara-Kiriçiler de Charlie Hebdo'cular da, üstelik de kendi devletlerinin simgesine.

ORDEK'LE KAZ'IN ZİT VE BENZER MACERALARI

Charlie'yi tanımlarken altıyegosu Bernard Encheval'den farklılık Ordek ya da Zinciylı Gazetesi söylememek olmaz. Hatırlanır Charlie, biraz da Canard Enchaîne sayesinde hayat bulmuştur, Kısa ve hızlı bir tıpaçılarda: Evet Canard da muhaliflik ve mışahide, bir kaç perçem de anarşistler ana yotuk değildir, sanki biraz resimdir, kuralcı bile diyebiliriz. "Pudgus" ve "Pudgus" diyenler bile var, Kravallı desek ayrı mı olur? Beiden spogünı sanki sakatılır. Üstelik Canard, pek yaşlıdır Charlie'ye göre. Genç Canard sıkı gazetecilik yapar, acıalo skandallar or'aya çıkarır ama yedeklik düzennin deına serbestçe çıkmantaya özen gösterir. Anli-militanist ve anli-fuhubandır ama devletin vergisini vermeyen de fona halde tashir edet. Maliye mülküsü gibi, Canard, yeşillere, akterialiflere, mahj-nallera pek yüz vermez mesela. Charlie ise her hafta anli-fa-gist, anli-kaptalist ve anli-körselci toplantıların duyurularını yayırdr. No ynzık ki garip bir Jakobenlik gereği Canard da Charlie de aynı Fransız ve Fransızcadır, bu nedenle Çask, Korekeli ya da Britanyalı ayrılkçılara hiç pabuç bırakmaz.

Sonuç olarak Charlie, Canard'a göre daha genç, daha sivildir. İki derginin ortak bir sümü çizeri de vardır. İki yayın da reklamlı ulınadan yaşar ki bravo! Canard büyük boy gazetedir. Charlie tabiiyüddün biraz büyük dergi formatında her Çarşamba sabahı Paris'te buyılır neşe saçır. Emeklar Canard okurlarının çok azı aynı gün Charlie'yi de Sokar koltuğunu iltitir. Bu riadente olsa gürek Zinulri Ördak Qade, her hafta 350-400 bin adet parasında savarken, Çarlııcık 65-70 binlerle yetinir. No var ki Charlie sıkı bir anli-fa-gist militandır, bñhassa Le Pen'in yöksekdüğü dönemlerde ağı ve posterlerde irkçılığa karşı sıkı tayıv olmuştur.

SAYFALAR BÖLÜMLER

16 sayıfalık Charlie'nin içine döküm simdi. Kapakta en fazla 4-5 spot ve kocaman bir karikatür. Ama arka kapakla da "Bu hafta geçirdiğiniz kaptıklar sayfasında, kapak olmaya eday olup elemeyi kazanamayan desen ve karikatürleri görmek mümkün.

Börsöç-gülmeci ve şarhını Philippe Val, Genel Yayılt Yönetmeni konumunda ve bu sdaalyta 3. sayfa da bir bagyan paxla-ıtır. Genellikle parçacı bir yazıda haftanın en önemli 4-5 konusunu işliyor kendi (edubayta). Kırmı zamanı Cavanna öeya de Choro ve Sine ile anırtmazlığa dıslıyğında talur talur gıy-dıyor derşinin yazarı ve çeşitlişde. Karar okunur? Val'in le-undul de pek öyre bir havası yoklu ama m utakifleri derşini olortır şumantıarla idare ettiğini, yazar.

Her sayfanın sağ ya da sol sultunlar lepeden dibe kadar "Kuşa Kusa"larla dusemşis 2-3 cümlelik alıdet lıber larama-sı. Seku eğrili. Her hafta dırevli yazanlar arasında Cavanna ve Orde Bernad var. Anarşist Rızoal Cavanna 80 yaşının aşır-ıltı ile Fransız şıasen ve Sosyal dınyasını elekten eğırtirker. Bernad Anca mülküsünün ekonomisini yazıyor. Orta sayfa biraz Leman'ın 3. sayfasına benzer. Güncel tıazlamalar hem yazık hem puzili. Bazen bir tek tema işlenir. Yarım sayfa dış-ıaber tıurudur, bir sultun da kitap eleştirmeni Michel Polard'ındır. Dılellim çizırdıte; her hafta Wolinski en az yarım bazen dört-üç sayfa da hoş bir öykü anlatır. Charlie'de çiz'razı den-geşl yekieşek olarak y'izde 60/40 ikeni, çizer Wolinski'nin sayfasında bu oran 30/70'e düşer. Kırmı zamanı LULZ her haf-ta bir karikatür rüportaj yayılır. Sine, yarım sayfa kaplar. Wil-hem, Gabb, Charb, Cabu ve Tignous, Honoré, Riss ve Jul derşimiz Charlie Hebdo'nun diğes leyli meoannileridir. Yazılar-da ulayın çizgilerde olsun Charlie de sanki biraz Akdeniz ma-çolusundan yellor eser.

Charlie'nin ıptık Canard gibi internet sitesi yoktur. 2 Euro verdiğiniz Charlie'yi, 1.20 Euro'ya da Canard'ı satın alabilirsiniz. Canard her hafta bir gün rötarla İstanbul'daki bazı gize-to buyllenndo satıla sunulmuştur da, Charlie Türkiye'ye pek uırtmaz. Fransızca bilenlerin obone olınası salık verdirir ama hafızı buyunor. Le Monde ya da Libération okumadan ya da dıuşonil olarak Fransız televizyonlarının haber bültenleri izlen-rıredon Canard'ın da Charlie'nin de içreği pek anlaşılır.

Charlie'nun bir do özel sayıları vardır ki, eniles! Önemli bir olay olduğunda bir derleme olarak ya da karikatüristlerin albümleri bu özel sayılarda yayınlanır. Son yıllarda Bernad'ın, Sine'nin, Chorb'ın, Cabu'nun ve Wolinski'nin albümleri "Dizi Dizi" başlıkta bu seride yayınlandı. Ayrıca, Alman işbirlikçisi Pa-po ile Toumier davaları hakkında birer albüm çıktı. İlkü Ene-no Mıgıel'in belediye mraatlarını teşhir eden bir albümle, "Rıbol Fıekıet", "Kahrolsun Ağkılar", "Bu mışal bir mız" al-bümleri de bu dıuşın kışış örneklemi okıstıyordı.

Sonuç olarak, Charles olan her lıkeye bir Charlie Hebdo gerek.

EUROPE:
BIENVENUE AUX GRECS

AVRUPA: YUNANLILARA HOŞGELDİN.

'68 Mayıs'ın Tunus doğumlu Musevi çizeri Georges Wolinski, bugün 68 yaşında. 50 yıldır simşek hızıyla çiziyor. En çok hatunları, sonra da insanları, toplumu, içki masalarını, işyerlerini, evleri yani bin renkli hayatı! Anarşist solcu ve olgun...

ACCIDENTS DU TRAVAIL:
LES PATRONS ASSASSINS
S'EXPLIQUENT.

İŞ KAZASI CANI PATRONLAR
AÇIKLIYOR: ÖLEN BİR İŞÇİ-BİR İŞSİZ
İÇİN BOŞALAN BİR İŞ

RICHES, TOUT N'EST PAS
PERDU!

ZENGİNLER, HERŞEY KAYIP DEĞİL!

Wolinski

KARİKATURUN SEVİMLİ KARİNDEŞEN JACK'İ

İstanbul'da rakı içti, göbek dansı izledi. Boğaz'da sera sürdü, inilzah ve karikatür hakkında ciddi sözler etti, dinledi, güldü, şaka yaptı? Bugün 68 yaşında, Anna ruhan çok genç. 24 saat iki şeyi hiç unutmayor: Çizmeyi ve kadınları!

Wolinski dünya karikatürünün en önemli isimlerinden biri. Ama kendisi pek mütevazı: "Herhalde dünyanın en iyi çizeri değilim ama en hızlı çizeriyim!" diyor. Le Man'daki sohbet toplantısı sırasında.

"Ben Fransızım ve Fransa'yı çok seviyorum. Yaşanacak bir memleket. Bizim mutfağımız iyidir, ehli kadınlarımız, kızlarımız da fena değil. Ayrıca yüzlerce yıldır da laikiz" diyor Wolinski'den bir alıntı.

WOLINSKI YETİŞTİREN BAHÇE

Açılım: Wolinski neden Fransa'dan çıkar da mesela Kore'den çıkmaz?

Bir çok nedeni, açıklanması cılsa gerek. Bir keke Fransa'da Büyük İhtilal'den bu yana güçlü bir muhalefet geleneği var. Belirli ölçüde bireysellik ama yurttaş özerkliği bakımından güçlü bir muhalefet. 1789'dan bu yana çok çeşitli araştırmalar toplumsal, siyasal yaşamda kendini göstermiş hala da gösteriyor. Aydınlanma Fransa'sı aynı zamanda Daumier'in Fransa'sı? O zamandan Mevlana'ya karşı Direniş döneminde kadar, alışıldık duvar yazılarına, kitap, dergi ve risalelerdeki karikatürlerden gösteri pankartlarına kadar neredeyse her alanda çizgi ve mizah. Egemenleri hedefleyen mizahın silvi ucu olmuş Fransa'da, ilirap ve peynirli cenahında bugün en solcu gazeteden anı söçürsün kadar lübn yayin organlarında hala birinci sayfadaki siyasal karikatürler yayımlanıyor. Ayrıca resmi anarşist haftalık mizah gazetesi Canard Enchaîné (Zincirli Ördük ya da Zincirli Gazete) neredeyse yüzyıldır çıkıyor. Wolinski'nin en serbest çizdiği yayin delege Charlie Hebdo'nun takma adı ise gayri-resmi anarşist mizah gazetesi. Çizgi roman, albümler, siyasal karikatür Fransa'nın dünyaya açtında ilk üçe girdiği alanlar. Her yıl Angoulême'in yanı sıra bir çok kentte çizgi roman festivalleri düzenleniyor hala. Fransa'yı Fransa yapan özgün unsur, karakter, ritüel, üyut ya da simgeler sayılırken, Brigitte Bardot'yu, General De Gaulle'di. Sıkı bürasıydı, bağet ekmoğlydi dorken mizahın mülhaka 5 yıldızlık yeri vardır. Fransız doğa olarak kibirli olsa da alaycıdır, gırgırdır, şarlatanadır, bir de Güneylisse firtınadır. İşte Wolinski böyle bir leprağın mahsulü? Kendisi her ne kadar "Öyle İngiliz mizahı, Arap mizahı filan yoktur, inilzah dünyanı her yerde ayndır" desün da, neim söylediklerinde heln de çizdiklerinde mülhık bl Frans.a kokusu ve rengi var.

İlmiel biraz da kişisel çıkık dörbununu bir göz atalım: Tunus henüz bağımsızlığını kazanmamış ve Fransa'dın deniz aşımı bir toprağı lken, 1994 yılında bugünkü başkanlık doğmuş Georges. Tunus, müslüman bir diyar olmakla birlikte tipki Fas gibi dınl azınlıklara bu arada özel olarak Musevilerle olağandışı hoşgörülü bir memleket. Küçük tüccar baba Ziegfried de desen, illustrasyon, karikatür filan çizen bir ahtalor. Georges, "Etilme kalem geçer geçmez çizmeye başladım" diyor ilk zamanında. Annesi Lola bir Sofarad diuberi. Belki de Georges'un kadınlara düşkünlüğünün ilk nedeni sendromu. Rahmetli dostu Reiser'in ünlü "Annem hariç hepisi orospu!" deyişinin canlı dırneğı.

Kuzeyden yani yukarıdan yani soğuktan dolayısıyla sukunetten, tek düzelikten, karanlıktan pak bir şey çıkmaz da, gınoştan, denizden, şaraptan, balıktan, asmer insanlardan nola bunlar bir de Akdeniz'deyse çok şey çıkar. Çıkan tır yıldız da Wolinski.

Müslüman Turtus'ta Musevi bir ilkgeneç, o sığa-

da Fransa'da solcu "Halkçı Cephe" ikudarda. 11 yaşında lken küçük Wolinski, savaş buluyor ve yavaş yavaş ayağa kalkıyor Fransa. Georges okulna-ya düşkün hem de çok meraklı. Klasikleri yutuyor bir bir, televizyon filan yok cabıl o zaman. Tek eğlence: sahilde arkadaşlarla plyassa, volta, bol iruhabbet? O biraz da laşradaki genç aydın adayı. Metropolden yan. Paris'ten isarekik biraz koyuyor ona. Açığı kapatmak için çok okuyor, çok çiziyor. Öykünüyor. Jean Paul Sartre'in, Albert Camus'un, Andre Gide'in, Paul Nizan'in yazı ve konuşmalarını imrenerek izliyor. Haftalık Canard Enchaîné gazetesi Tunus'a geç vailiyor ama Georges'un düzenli okuduğı bir yayin.

15 yaşında Paris'e 'çıkın' genç Georges artık hayallerini gerçekleştirme yolculuğuna başlamış durumda.

BONJOUR PARIS

Yıl 1953. Fransa'da sağ ıktıdarda, Fransız ordusu Vietnam'da Ama Belle Epoque'un romanlık ve entelektüel havası henüz inıvcut. Wolinski'nin şans. Biraz da eş-dost. çevre şans. Gırgır, anarşist, Loheri, katalanlar firketeden başka bir şey takmayan insanları arasına giriyor ya da düşüyor. Cavanne ve Choron, Wolinski'nin ilk hocaları, ilk dostları. Ardından olsanevi Reiser geliyor. 1958 yılında "Rustica" (Kırdı) dergisinde ilk çizimleri yayımlanıyor. Sonra "Bizarre" dia (Garip) yayınlıyor ilk çizgi romanlarını. Çok farklı bir çizgi bugünkünden. Çünkü başlangıça Wolinski daha çok Amerikan Mad ekolünün etkisinde. "Tunus'ta lken Amerikan hayranıydım. Bludın, cıklet, Hla ayrıca James Dean, Elvis Presley filan? Filmiel habi hiç Amerikalı değilim."

Wolinski'nin mışlet hayatındaki önemli dönüm noktalarından biri 1960. Çünkü baba anarşistler o yıl Hara-Kiri'yi çıkarılma başlıyor. Georges da kıyısından kenarından buluyor bu projeye. Fransa aruk hızla 68 Mayıs'ına yaklaşıyor. Hem siyasi muhtalefet hem de kişisel özgürlük lirtınaları kopmak üzere. 1966'da eşini bir uarlık kazasında kaybetmesi Wolinski'yi fena vuruyor ama hayut ve inutluluk arayışı devam etmek zorunda. 1968'de karikatüristi arkadaşı Siné ile birlikte "L'enragé" yı (Kudummuş kuruyor ayrıca "Action" (Eylem) dergisine de çiziyor. Charlie Hebdo (General De Gaulle'ün ön adından, Charles'in haftalık dergisi) geliyor hatta bl de çocuğu oluyor ve aylık Charlie Mensuel dergisinin kuryesinde yazı işleri müdürü olarak Wolinski'nin adı kayda geçiyor. Zaten Wolinski'nin tam ya da yalın sayısal desenlerinde balonların içindeki yazılar çoğu zaman çiz-

gilerden daha fazla atırı kaplıyor.

AYLARDAN MAYIS İSE YIL 1968

Georges artık ünlü bir karikatürist. Esas öğrencilerden en az 10 yaş büyük olmasına karşın, 68 Mayıs'ını önemli figürlerinden biri. Çizimleri şagal altındaki Sorbonne Üniversitesi'nin avlusunda, sokaklarda, barikatlarda. 68 Mayıs'ı zaten siyasal mizahı dolu bir dönem: Polistere taş almayı teşvik etmek için Mayıs ve Haziran aylarında Güney sahillerine denize giden Fransızlar'ı gaza getiren slogan: Kaldırım taşlarının altında plaj var! 68'den sonra Paris'te başta Quartier Latin olmak üzere arravut kaldırımlı cadde pek kalmadı. Asfalt dbktuler hepsine?

Wolinski bağımsız bir çizer ama solcu, solun anarşist leğine yakın, Fransız Komünist Partisi'nin günlük yayin organı olan L'Humanité (İnsanlık) gazetesinde uzun yıllar birinci sayfa siyasal karikatür çizeri (1974-81). "Onların yol arkadaşığıdır bir zamanlar."

Georges nere dörse 50 yıldır kalemini fotoğraf makinesi, sözcüklerini de de haber gibi kullanır. Çin'den, Kuba'ya, ABD'den Hindistan'a kadar dünyanın dört bir köşesinde çizgi-raporajlar yapıtı. Kuba'ya özel bir zaafı var. Castro'yu filan çok sevdiğinde olmasa gerek ama Havana puloları düşkünlü ayrıca Kübalı kadınların polis ya da asker ile olsa çok sevil oldukları görüşünde.

Wolinski bir deyişle çizgi makinesi. Sürekli çiziyor. Her bir yerlere karikatür yetiştirmek derdinde. Mesela bu aralar Cumartesi günleri, Fransa'da Pazar günü yayımlanan tek gazete olan "Journal du Dimanche" a (Pazarın Gazetesi) tek karış çiziyor. Pazartesi Charlie Hebdo'daki yarım ya da dörtte üç sayfalık köşesini hazırlıyor. Salı günleri de Paris-Match'daki sayfasını hazırlıyor. Kimi zaman düzenli olarak Libération gazetesine haftalık Nouvel Observateur'da çizdi (1984-91). Télérama ile Echo des Savanes dergilerine hata çiziyor.

Wolinski'nin, ille de bir akrabalık bulunacaksa yapılacaksa, mesela futbıldaki kardeşi Pele değil am a Maradona. Edebiyataki ikizleri henriakle Bukowski. İlahi biraderi olsa olsa Prévert. Sinemadaki dengi James Dean'ın az yakışıklısı, Marlon Brando'nun ilyce dağıtmış...

Çizginin yanı sıra başka niarlıları de var Wolinski'nin. Çizgi romanlarından ilmi çokıyor. tiyatro yazıyor, zaman zaman TV programları tasarladi, feteroman ynetti hatta reklamcılık da yapıtı. Çok alışkan deyişisiyle da olduksa zengin, Anna Öyle para pula önem veren bir şahsiyet değti.

ENFIN, ENFIN,
LA JEUNESSE SE RÉVEILLE.

- Nihayet gençlik uyanıyor
- Bravo bravo

ENFIN, ELLE
NOUS MONTRE
LE CHEMIN.

- Nihayet bize yol gösteriyor
- Aslan gençler

JEUNE HOMME,
L'AVENIR T'APPARTIENT.

- Genç adam gelecek senin.
- Evet o sana ait.

MAIS
NETOUCHE PAS
AU PRÉSENT!

- Ama bugüne dokunayım deme.
- Geçmiş de rahat bırak!

WOLINSKI FORMÜLÜ

Wolinski, İstanbul'da da temancılar'a ve eşe dosta gösterdiği üzere neşeli, kıyak bir muhabbet adamı. Sakin. 1997 yılında Larousse ansiklopedisine uzun bir makaleyle giriş yapan bu karikatürist, dünyada ne kadar önemli mizah ödülü varsa herbirinden en az bir tanesini almış. (Mum, El gat Perich, İnek ödülü...)

Akdeniz, doğu, alkol, pis sırtmalan Fransız aydınlanmacı felsefesiyle birleştiğinde Wolinski çıkıyor ortaya. Magreb ve

Maşık ülkelerinin sömürgecilikten kurtulup bağımsızlıklarını kazanmaları, özellikle Çeşayir Savaşı ve tabii ki '68 Mayısı Wolinski'yi Wolinski yapan önemli tarihi siyasal olaylar. Ama kadınsız bir dünyada ne Wolinski olurdu ne de çizgiçleri Cavan na, Reiaer, Cabu ve Gëbë, Georges'u Wolinski yapan dostları ve meslekdaşları. Batı'nın en hızlı silah çeken karikatüristi. Öldürmeyen ama güldüren bir Karındeşen Jack!

- Neden bu şiddet? Bu barikatlar?
- Çünkü nepinlik g. b. z. l. ü. z.!

- Ama biz çoğunluğuz.
- Çoğunluğun azınlığa g. d. ü. k. l. e. r. i. n. i. empoze etmeye hakkı yok.

- Piskiler cennetinde daha çok olan değil mi dünyada yaşıyoruz
- Ne yapayım aptalların için delice konuşurlar. Piskiler o kadar güçlü ki!

- Yavrum, yani aptalın yanı piskil oluyorsun.
- Yakışıklı bir piskilde evleni küçük aptallar doğur, mutlu olursun.

Wolinski, 1965 yılında Cavan na, "Çizgiçin krokiler daha güzel ve komik" diyi ince, stil değiştirdi

DUZENE KARŞI ÇIKIYORUM
JE CONTESTE LA SOCIÉTÉ

- Heri de deli gibiy!

TEK YOL DEVRİM
LA SEULE SOLUTION,
C'EST LA RÉVOLUTION

- Daha yeri bağlıyor, savaş sürecektir

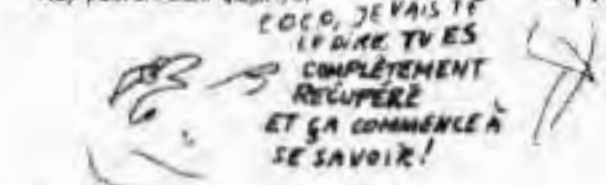
BU AZADA MI YAŞAMAK
ENATTICADANKI İHTİYAT
BİKEN VİYRE

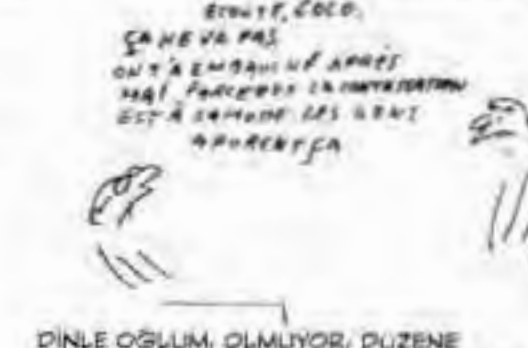
- Düzene gazetesinde yazarak karşı çıkıyorum.

- BUYURANLARA NE GİYDİRİYORUM AMA - Düzendüğü söylemem için para alıyorum. Ne iyi.
- Hey patron seni çağırıyor

- Ama bil ki fıldandım ve bu da biliyor

- İlene son verildi

- Pis burjuva devrimde parını alıcaz!

- Peki, eğer sana bir şans daha!

WOLINSKI

HUMOR MACHINE

1965'ten bu yana 70 albüm yayınladı. Genel de olsa bir fıkır vennesi için bazı albümlerinin başlıkları ve yayın tarihleri:

- Rezil öyküler (1965)
- Fransızlar beni güldürüyor (1975)
- Giscard kınkık de il (1976)
- Patron olmak zor (1978)
- Karıma acık mektup (1978)
- Vücudum kızların (1979)
- Kahrolsun arkadaş aşkı! (1980)
- Hersey sıyasıldır (1981)
- Mutlulu umutunu bilmiyoruz (1982)
- Beni seviyor musun? (1985)
- Ne kadar çok konuşursan o kadar az yaparsın (1990)
- Kadınlar sadece şey düşürür (1991)
- Kutsal Mitterrand! (1996)
- Bana zevk ver! (1997)
- N'aber kızlar (2000)
- Herseyi gösteriyorum (2001)

Tanıyanlara Sorduk... CHARLIE HEBDO'yu NASIL BİLİRSİNİZ?

Telefonla Avrupa'da ve Türkiye'de sorduk

Bence Charlie Hebdo, Fransa'nın sosyal ve siyasal yaşamında son derece önemli bir işlev görüyor, çok büyük etkisi var. Bunların arasında en hayırlısı da Fransız eli-
ninin bulunduğu kuralılık zafını sürekli ve acımasızca patlatıyor olması.

Paris - John Andrews
(İngiliz The Economist dergisi muhabiri)

Başta şunu ifade etmek gerekiyor tabiri. Fransızların mizahında 500 yıllık bir derinlik var. Bizde Bektaşî fıkralarını saymazsan daha yenisidir bu. Onlar ta Molière'ye kadar inen tiyatrodan beslenirler. Onlarda kadın bizde de ağırlar üzerine kurulu bu dönem.

Ayrıca mizahlarındaki eleştirel düzey herşeyi anlatır. Cezayir savaşı sırasında şehit cenazesinde bir adam gelmiş. Cenazanın önünde pantolonunu indirmiş, domelmış ve çarptı diye ösürmüş. Yapabilir misin sen onu burada. Fransız mizahı kökleri bakımından bu anlamda çok güçlüdür. Bizde de iyi mizahçılar var. Ama Fransa'da Napolyon üzerine 40 bin eser vardır. Daha bizde Atatürk üzerine birşey yapılabildi mi... Onlar mesela Canard Enchaîné, Hebdo, kaç kez hükümet devirdiler. Bizde Akbeler, Ramlizler yüzyıllık bir geçmişte. Sonrası da yeni son yeni dönem. Çünkü bu dönem LeMan daha genç ve sağlam. fiunu dastıylenem gerekiyor ama bizim mizahın diğer alanlara göre kökü sağlamdır ve gelenek olarak güçlüdür.

İstanbul - Çetin Altan
(Yazar)

Charlie Hebdo'nun ilk çıkışı post hippy dönemine rastlıyor. Kurucuları Raïser, Wolinski, gayet sıkı adamlardı ve çizdiklerini hiçbir dergiye yayımlatamıyorlardı. Hatta, Canard Enchaîné bile dakırmıyordu çizdiklerine. Hebdocular'ın ilk başlarda tarzları tümüyle Fransız burjuvazisini hedef alan bir biçimde şoke etmek, mide bulan dırmak, bir şekilde tebiyesiz olma gayreti içerisindeydi ki, bunu gayet süper bir biçimde başardılar. Oldukça keyifliydi. Ancak zamanla adamlar ciddi politik bir içerik sunmaya başladılar. Gerçek anlamda radikalleştiler. Anarşizan bir mesaj yaymaya başladılar. Düzenin medyasında, hatta Liberalizm türünde sol yayınlarda bulamayacağınız türden eleştiriler haberler yayınlamaya başladılar. Bir de adamların burunları da çok iyi koku alıyor. Baksana, daha kırıncı Commandante Markos'u tanımlarken, gittiler adamla Meksika Canggihında söyleşi yaptılar, adamları Mexico City'ye yurtden 3 yıl önce yani. Tabii haberlerin bir çoğunda neşeli bir pervasızlık, bir bilinçli amatörçlük de var, ama bu da tam onları özel ve tabii ki eğlendirici kelen yönleri. Nitekim çok usta ve saygın kalemleri var, bir Philippe Val gibi. Adam Charlie Hebdo dışında bir de radyo programları filan yapıyor. Çok itibarı bir gazete ol. Neticede adamlar son derece bağımsızlar, herhangi bir politik misyon üstlenmiş değiller, konulara radikal yaklaşmak dışında. Elbette başarılarıyla gelen bir maddi rahatlık var, bu da mandıncılıkları belki belli ölçüde sarsıyor olsa da fi, onlar işlerine bildikleri şekilde devam ediyorlar. İnter genç, her kuşaktan, meslekten fan roptayabilmiş vaziyeteler. Türkiye'de Charlie Hebdo türünden yani LeMan gibi bir derginin yayımlanıyor olmasına geçerken hayret ediyorum. O kadar orokiler bir ülkede bunu nasıl başatabiliyorsunuz? İlk fırsatta Türkiye'ye gelip sizin le tanışacağım.

Galler - Robin Whitehead
(Reklamcı-Medya Uzmanı)

Charlie Hebdo'nun çıkış konjonktüre bakarsak, gerçekten dünyanın o zamandan beri ne kadar değiştiği aşikar. Yani adamların halen ayakta duruyor olmaları gerçekten bir başarı. Tabii yeni koşullara, sosyal açıdan olsun, siyasal açıdan olsun ne kadar adapte olabildikleri ciddi tartışma konusu. Neticede formüllerin basit ve başarılı; tavizsiz muhaliflik, bunun her zaman okuru bulunur. Gayet usta kalemler.

Ankara - Jacques Sturm
(Fransız Büyükelçiliği Ankara, Müsteşar)

Charlie Hebdo'daki kankatürler gerçekten dahice buluyorum, ancak şunu da unrat etmeliyim, ben dergiyi daha çok yetmiş yıllarda okuyor ve değeriordum. San ki o '68 ruhuna bozuk plak gibi takılıp kalmışlar, kendilerini geliştirip yenilememişler, bir zaman sonra içerik tekrar gibi geliyor, sıkımaya başlıyor. Yine de önemlerini koruyorlar.

Paris - Herve Couturier
(Ağence France Press Avrupa ve Afrika kıtasından sorumlu başkan yrd.)

Bizim

İki Resim Arasındaki 7 Fark Charlie Hebdo & LeMan

- 1 Charlie, kahve; alışkanlık yapıcı... LeMan çay; alışkanlığın kendisi!..
- 2 Charlie Hebdo'nun O ve H'lerinin "komünist" ve "hümanist" anlamına geldiği hiç iddia edilmedi mi meçhul... Ama LeMan'ın L'sinin "leninist" M'sinin ise "marksist" kısaltması olduğu (ama ne buluş!) sık sık ileri sürülür!..
- 3 Kara Avrupası literatürünün "yazı ağırlığı" Charlie'de hemen gözleniyor... LeMan ise "çizgi yoğunluğuyla" görsel iletişim öncelik veren Akdeniz çocuğudur!..
- 4 Charlie Hebdo karikatürlerinde "sivil figürler" belirgindir... LeMan'da "üniformalı" daha sık çizilir!..
- 5 Seine Nehri'nde de akıntı olur, olmaz değil.. Ama "mutlak ve şiddetli akıntılar" İstanbul Boğazı'nın doğasında bulunur!..
- 6 Onların çalışma alanlarında "Cezayir moneksesi" bulunur mu, bilmem... Ama biz sık sık "Kürt böreği" vemeğe güldürüz!..
- 7 Charlie Hebdo'yu almak için "2" Euro yeterli... LeMan almak için Türk Lirası'ndan "600.000" tane gerekiyor, o da şimdilik, dergi baskıya girerken!

Vedat
Özdemiroğlu

TUNCAY AKGÜN

Kim bu, elinde Charlie Hebdo olan herif?

Perşembe günü saat öğleden sonra 15.00 gibi te-
man'a geldim. Charlie Hebdo'nun bizle ilgili sayısı bir sa-
at önce nihayet postadan gelmiş ama çevirileri elime
ulaşmamıştı. Çoğunlukla olduğu gibi önce Leman Kültür'e
girdim. Barın içine geçip cep telefonumu orada ha-
zır bulunan şarj aletine takıp işle ilgili görüşmeler
yapmaya başladım. İşle ilgili dediğim mulasebe müdürü-
rüyü konuşuyordum ve yine Ni-
hat Genç'le ilgili aldığımız
kesinleşmiş a'gr bir para cezası-
nı nasıl ödeyebiliriz planlamaya
çalışıyorduk. Bu arada önünde bi-
ze henüz gelmiş Charlie Hebdo'nun
aynısından bulunan 30 yaşlarındaki
genç adamla göz göze geldim. Barın tam
karşısındaki masada oturuyordu. Önündeki
bizle ilgili Charlie Hebdo sayfasına bakıyor, bl-

"Önündeki bizle ilgili Charlie Hebdo sayfasına bakıyor, birasını yudumluyor, arada etrafı kesiyordu."

rasını yudumluyor, arada etrafı kesiyordu. Bu herif kimdi
ve Türkiye'de satılmayan bu Charlie Hebdo'yu nereden bul-
muştu? Çok meraklandysam da hiç bulaşmayayım diye
düşünüp yukarı odama çıktım... 3-9 saat odamda çalış-
tıktan sonra eve gitmek üzere çıkmaya karar verdim ve
yine çoğunlukla olduğu gibi çıkmadan önce Leman Kültür'e
bir kez daha uğradım. Charlie Hebdo'lu adam hala
orada oturuyordu. Karşısında da Leman Kültür'ün eski ser-
vis elemanlarından şimdinin dış doktoru Emre vardı. Artık
bu kez merakımı yenemeyip kim olduğunu ve önündeki
dergiyi nereden aldığını sor-
dum. Adam Fransızdı. Dergiye
10 gün önce yaşadığı ve yola çıktığı Grenoble'dan almıştı.
Yotoulbuğu İstanbul'daydı ve Philippe Val'in bizle ilgili yazdı-

ğı referans alıp Leman'a gelmişti. Bu Charlie Hebdo oku-
yup, yolunu Leman'a düşüren ilk misafirimizdi...

Durum benim açıdan fazlasıyla etkileyiciydi. Genç
adamın adı Eric'ti. Mulaabbeti kayulaşbnp ondan izle-
niniilerini yazmasını istedim... Etesii günü için sözleştik...
Cuma günü dostumuz oladaydı... Devrirtel fiarkofon ar-
kadaşım Hayrettin defterine özenle yazdığı metnin çe-
virisini yaptı. Yazır okuduğumda dlindeki acıklıkla
Güneri'nin Fransız versiyonuyla karşı karşıya olduğumu
düşündüm... Üstelik bu herif ondan daha yakışıklıydı.
Gerçi çizemiyordu, gözlemlerinde aynı coşkun kıpır kıpar
vardı... İşte Eric'in Grenoble, İstanbul, Leman macerası...

ERIC COOREVITS

'Nerdeydi bu beladergi, bulamıyordum!'

Bizans, Konstantinopo-
lis, İstanbul... Fransa'da
buna Üçlü Ganyan deni-
yor... Adına layık her gezgi-
nin rüyasını stisleyen,
kanatlandıran götüren
isimler...

Birçok seyyahın başını
dönüştüren bu efsanevi
şehri ben defhetmek is-
tiyordum. Bu 2002 yılı
Mart'ında işte ne yolla
olursa olsun (çarter uçak
hariç) katetmek isteyece-
ğim bu yola çıkmış bulü-
muyorum. Bence
yolculuğun kendisi varıla-
cak hedeften her zaman
daha ilginç olmuştur. Aynı
düşünceyle bir Fransız ya-
zarı demiş ki; bir kızla se-
vişmek için en iyi zaman,

odaya ulaşmak için merdivenleri çıkartmaktır. Bu fikre sa-
dık kalarak, sırt çantamı sırtlayıp Avrupa'nın bir kısmını
katetip bu 6 veya 7 tepeli (hiçbir zaman tam rakkamı tut-
turamam, matematiğimi hiçbir zaman kuvvetli olmadı)
şehre ulaşmaya karar veriyorum.

Grenoble (Gronomi)dan trenle İtalya'ya doğru yola çı-
kip, Torino'da tren değiştirip, Yunanistan'a giden vapura
binmek üzere Ancona'ya
vanyorum. İşte Ancona'da
Türkiye ile ilk kültürel ya-
kınlaşmam bir barda tale-
vizyonda İtalyanların
arasında Roma Galatara-
say maçını seyrederek
oluyor. Maç berabere bitiyor. Türklerin iyi bir sonuç ora-
ya vardığımda en azından moralleri iyi olacak diye düşün-
üyorum. Maçın sonunda İtalyanlar ve Türkler arasında
meydan havgası ve o meşum soru: "kim başlattı yahu?"
Bulunduğum kafedeki bir çok seyirci ayağa kalkmış, bu
yüksek kalitedeki kavgayı değerlendiriyordu, ben birşey
deemedim. Tabii, bu gibi durumlar da nötr kalmak en doğ-
rusu.

Etesii gün vapur iskelesinde at kuyruklu bir genç yanı-
mı yaklaşıp bir mulaabbete başlıyor. Ona sadece ismi bi-
le beni rüyalarımın girdiği için İstanbul'a gidiyorum
dediğimde ne dese beğenirsiniz? "İstanbul mu? Ama on-
lar orda Hristiyan değil ki! Sen Fransızsin yani Hristiyanısın.

"What the fuck are you going to do in Istanbul?" deyip dün
akşamki maç hikayesini de ekliyor: "Ben Yalında olsam
gitmezdim."

Ama pek cesur olduğumdan yoluma devam ettim. Yu-
nanistan'lı İgumenista'dan Selanik'e kadar karadan geç-
tim, Sonra da İstanbul'a gideri trene bindim. Yunanlıların,
onlara Türkiye'ye gidecek tren saatlerini sorulduğunda pek
mutlu oldukları söylenemez doğrusu... (Ama bunun yanı-
sıra Fransız bir memura İngiltere'ye giden tren saatleri so-
rulduğunda da pek mutlu olduğu söylenemez. Böyle üç
kuruşluk yorumları da kessek daha iyi olacak)

Sınıra varıldığında bütün yolcular bu kadar uzun zaman
dilimi duraklamanın etkisiyle trenden dışarı çıkma ihtiya-
cı hissediyor. Bütün turistlerin pasaportları kontrol için
alındı (5 Japon, 2 Amerikalı kadın ve bir Fransız, yani ben).
Önce Yunan sonra da Türk polisi tarafından. Tam bir bu-
çuk saatlik bir duraklama, huzur içinde tefahat yola koyul-
madan önce... Allahtan "midnight express" değil. Bitiş: ç-
perezeivatif ve tuvalet kağıdı dışında farklı hiçbir şey ta-
şımama rağmen insan filmi düşünmeden edemiyor bu du-
rumda. İlk seyretmemde 13-14 yaşındaydım ve Türklerin
pek konuşulmaması gereken insanlar olduğunu düşün-
düm. birkaç yıl sonra ikinci seyretmemde ise Amerikalıla-
nın onulmaz Türk düşmanları olduğunu düşünüp onlarla
da konuşulmaması gerektiği kararına vardım.

Tren İstanbul'a bir saat rötarla vanyor, ama onu a'f'ed'i-
yoruz. Garda daha perondan bile çıkmadan büyük bir
adam yaşanır bu doğal, Fransız okul kitaplarındaki bütün
Türkler büyüklerdir. En azından bu selerlik k'itablar doğruyu
yazmış. Bu adam beni
çok ucuz bir otele götü-
receğini söylüyor. Mem-
sal bir çocuk olduğum-
danı hem de 14 saatlik
yolculuğun bütün yor-
gunluğu sırtıma çökü-
ğünden adamı fazla mızıkılanmadan izliyorum. Ve işte
yolculuğumun ilk doğandılığı: Otanın fazla üstünde ol-
mayan bir otelde 2 gece için 50\$. Pazarlık etmeye çalış-
tım ama otelci yorgunluğumu farkedip bu fırsatı
kaçırmadı.

Bu hayal kırıklığı yaratan ilk kontakttan sonra sesleti,
kırkılan, renkleri takip ederek şehri keşfettim herşey sü-
rekli bir karnaval. Sokakta parfüm satanlar, kartpostal sa-
tanlar, ayakkabı boyacıları, hepsinin size edecek dostça
bir iki Fransızca lafı var, hatta onlardan alışveriş etmese-
niz bile. Pazarın koridorlarında yük taşıyan hamallar "Türk
gibi kuvvetli" lafinin yabancılığını zınlamayacak bir laf olduğunu
ispatıarcasına dolaşıyorlar.

Kültürleri karşılaştırmayı sevdiğim için çarşamba günü
Galatasaray'ın şampiyonlar ligindeki maçını seyretmeye
karar veriyorum. Barcelona'ya karşı 1-0 kaybediyorlar.
Sevdiğim lokantada adeta milli bir yas anı, böylesi da-
ha önce yaşanmamıştır. Ben yine burada da birşey deme-
yip kebabımı yiyorum. Pek orijinal sayılmasa da sipariş
verirken hiç olmasa anlaşıyorum.

Ayasofya, Sultanahmet, Kapalı Çarşı... Olağanüstü...
Ama bu İstanbul ziyaretinde bir amacım da şu LEMAN
dergisini ziyaret edebilmek. Tesadüf eseri yola çıktığım
gün Grenoble'da aldığım Charlie Hebdo'du. İstanbul gezim-
nin hikayesini okudum. Philippe Val bu kan ve yaz kar-
deşliğine bir ziyareti şiddetle tavsiye ediyordu.

Tam 2 saatlik aramadan sonra herkes dergiye tanıyor-
du ama kimse bu bela derginin nerde olduğunu bilmiyor-
du. Nihayet bir ipucuna rastlayıp buluyoruz. bir sürü
insanın yardımıyla. Beni, turis: pazarlarından, müezzinle-
rin Avrupalı'nın kulağını tımlayan ezanlarından, görkem-
li bir geçmişe yüzünü dönmüş bu klişe İstanbul'un öteki
yüzü bektiyordu... Emre'nin rehberliğinde şehrin güncel
bar ve eğlence yerlerini keşfediyoruz. Sahne önünde oluş-
muş kız fahişalığının önünde mükemmel bir tekno çalan
bu grubu izlerken, çok değil daha iki saat önce şehrin öte
yanında bazen tepeden tınağa örtülü kadınları hatırlaya-
bilmem için kendimi çimdiklemem gerekti. Kapalı elbis-
lerle tekrio dansı yapmanın çok zor olmasından olsa
gerek o kadınlardan burada hiç yoktu. Kızların kıvrımları
bir caddenin hatları kadar yuvarlağı. İstanbul'da kaybol-
muş bir turist için sadece Topkapı, Ayasofya yok: Dergisi
ve kafesiyle ve de soğuk birasıyla Leman da var...

Gezdiğim ülkelerin fotoğraflarını çekmeyi severim. İs-
tanbul'da bu konuda yapacak çok iş var. Bu sürekli hare-
ketliliği, devamlı pazar durumunu tespit etmem gerek. Bir
adam bana daha yukarı çıkıp bir sokağın resmini almam
için merdivenini bile veriyor. Eski bir kervansarayın katla-
rında uzun süre dolaşıyorum. Bir adamı Türkçe konuşarak
yanaşıyor. Sanki her söylediğini anlıyor gibiyim. Beni bina-
nın damına çıkarmak istiyor. Yükle: kapatılmış bir kapı açıl-
yor ve kendimi bu hanlar mahallesinin tepesinde asılı
buluyorum ve şehrin bu kısmını ve karşı kıyıyı gören mük-
miş bir manzara.

Beni yaptığı çok eski ilkel bir biçimde dokuma işini gös-
termeye götürüyor. Fotoğraf için izin istiyorum. Bir sürü re-
sim alıyorum. Sonra da çıkıp gidiyorum. Bu Ayasofya
ziyaretinden de daha olağanüstü ve sihirli ziyaret için ona
bir miktar para verip vermemem gerektiğini düşünmedim
değil. Benden hiçbir şey beklemiyor gibi geldi ve Türkçe
öğrendiğimi gibi TEŞEKKÜR EDERİM deyip çıktım.
Sanırım anladım.

Engrenajlar fotoğrafları-Yazan: İsmail Eskiçiyer-Fotoğraf: (Saklanıyor) Sinan Göksal

AB Teşkilatı'nın Fransa'da yapılan bir zirvesi Charlie Hebdo'nun Türkiye'de laiklerin dinî ve siyasi özgürlükleri tehdit ettiği yönünde bir rapor yayınlaması üzerine gerçekleşti. Bu zirve katılımcıların bir kısmı ülkelerin dinî ve siyasi özgürlükleri tehdit eden bir dizi saldırıya uğradığını bildirdi. Başta Charlie Hebdo'nun Türkiye'nin AB'ye alması için bir engel olduğunu söyleyen ve diğer ülkelerin de aynı engeliyle karşılaşabileceğini söyleyenler vardı. Öte yandan Türkiye'nin laikliği tehdit eden bir dizi saldırıya uğradığını da söyleyenler vardı. AB zirvesinde Türkiye'nin laikliği tehdit eden bir dizi saldırıya uğradığını söyleyenler vardı. AB zirvesinde Türkiye'nin laikliği tehdit eden bir dizi saldırıya uğradığını söyleyenler vardı. AB zirvesinde Türkiye'nin laikliği tehdit eden bir dizi saldırıya uğradığını söyleyenler vardı.

Kurkapi, Neyzan Restaurant ve Kılıç Ali Paşa Hamam'na stüdyo desteği için teşekkür ederiz. Okurlarımıza ve tüm Avrupa Birliği ülkelerine de şiddetle tavsiye ederiz.

Paris Misafir

Kemal Aratan

N'abey? Hatırladın mı beni? Bir zamanlar bir üçüncü dünyalı olarak gelmiş, ziyaret etmiştim seni... İşte şimdi bu da benim sana kadar ziyaretimdir... Be? Hiç arkadaşın, eşin dostun yok mu beni bilmeyen? Beni onlarla tanıştırmayacak mısın? Efendim? Bu özümlemin mi? Ne kadar yanlışsın. İla ki senin başından geçen olaylar vasıtasıyla tanışıyorsun beni... Aslında kendin için kullanıyorsun... Ama n'abeyim, ne zaman iyisi kötüye yolları döşer, değil midir? Üstelik bir kızıtların, kızların, kızların... Bir his... bulduğumu düşünürsen iyi biliriz...

Bana geldiğinde ilk Metro'mla tanışmıştın. Pardon? Bunlar Metro'ya birer dört-beş dakika uzakta. Senin gibi, kiyo para toplayan, kiyo zengin mi? Bu ortada etrafında da sen Saint Michel'te çok somutun herhalde... Her gün görüyordum seni orada... Günde yavaş yavaş başlangıç ve birer hafta sonra bu meydan... Ama sokaktaki Yunanlı dönerci'den de her şeyin gücü mutfak bir denerli yiyordun... Sen Türk, Yunanlı, yabancı ne de olsa, bu garibin içinde benim için keyifli olurdu da... Güne bak, ne kadar... Nasıl da istahla yiyordun! Ama kendi kendine "Yaşan, yaşan... Yaşta güzelsin" diye kullandı... Paris'im beni, yorandım adamı diyordum...

Bu neydi? Haa, şu Orly'de kaldığın semtte, her akşam almaya çıkıldığında gördüğün, kapağını gördüğün adam mı? Haa, orada, haa orada, şimdi gelersen onu sana görürsün... Yalnız kapağı biraz yaşlandı... Adam ise kendi kendine konuşuyor ve kelini kapaması için yandan uzattığı saçının her rüzgarla kalkıp uçuşmasını önleyecek gelici, haa bulamıyordu. Bismillah'ınızın lezzeti nasıl özümlemin benzeyor se, sizin orada da bunun gibi adamlardan elbette vardır. Yaşılıyor muyum?

Fransızca bilmiyordun ve her ilahın günü tek başına nereye, kimlerin kimlerin olduğu yerler, den gactin... İstesem seni bir alırdım şimdi, yitip girdin, kimseyle bilmezdi... Ama iyi davrandım sana değil mi? Sadıca birkaç kez bulundum, onda da sen yitmiştin... Metro kapışın olan zili ile kapıyı arasındaki kısa sürede yurdun, kaçtın... Aferim, Zaten yakaleştin, seni dilerinden ben bile alamazdım o dört ayrıman Haa bir ocuğun, o dünyalı olduğun biliyordun...

İtir, kaktı, Fransızca birkaç sözcük öğrenibilirdin sonunda. Ama işte o kadar öğrenirken de zaten başka dil konuşmaları, haa İngilizce hiç... Neden en çok bu tip ayvalar satan dükkanların ilginç çeşitliğini anlayabiliyorsun değilim. Bence katar yüzünden değil, hiç değil. Haa, seni bugün bir tane anektarik sustalı almıştın değil mi? Her şü en altta duranı... Sonra Ülkene döndüğünde, birine hediye etmişsin onu. Kime hediye ettin?

Bir de şu Lhamand sokakındaki evinin en üst katındaki kapışın, geldiğinde "beni burada nasıl buldun?" diye şaşırarak bir eler vardı. Şu buzin "Le Echo des Savants" dergisinde yazıyordu. Fakat mekbuldu haa... Dur bakalım, bu neydi? Gönlü? Başın? Neysa, bir şeydi... Bir şey işte... Bir şey işte, bir muhabbatı koruyacaktın, ben de seni biliyordum. Bir, bunların ne işi var burada? Bu işte gıptımlıyorlar bu iki pis üçüncü dünyalı, benim kendime. Sen de "Aa, evim mi... Çok ayıp, bunları, ne kadar ne güzel, gurur etti birbiri, bulmuşlar, sevmişler, dedim ki, korku, korku... Ne işte, bir şeyim. Sen de ikiz de dandınız kendi ülkenize, bence bu hatırıyı bırakıp..."

GİDELİM BU DÜNYADAN

Gidelim bu dünya'dan yahı. Uzaklaşalım, bu elinde otomatik tüfek balta döner bıçak olan vahşetlerden, olabildiğince. Bir gemi'ye doluşalım, galaksinin müttekü ucuna gidelim. Orada biraz kata dinleyelim; neler yapabileceğimize bakalım. Bu yeni gezegende çok kalır mıyız, yoksa özler de geriye mi dönmek isteriz. Yoksa Dünya'yı kurtarmaya mı çalışırız; bi düşünelim bunları! Düşünürken hayâl kuralım, ani şoklarla birbirimize sarılarak ağlayalım, arasıra acılan unutmayı başarabilip birbirimize süper espriler yapıp gülmek için çıçartalım. Dört uydulu yeni tuhaf gezegenimizin, blaca renkli içbükey ulkundan, uzakteki 'süt rengi' galaksilere ve yanan yıldızlara bakarken. İnsan'ın neden bu kadar yıkıcı olduğunu düşünelim tekrar.

Ben mecbur muyum ülen, hunharca öldürülen Karikatür Sanatçılarının arkasından duyğulu anma yazıları yazmaya! Bu mu benim en çok istediğim, bu mu göstermem gereken performans!? Yukarıda gezegen gezegen derken, bir an unkuverdim tekrar; şu saçma ve korkunç olayı keşke hep bu galaksiler hakkında birşeyler anlatsam diye geçli aklımdan. Şu cümleler ile tekrar, beni kucaklayan, arada sevgilerinden boğazımı sıkan gerçeklere döndüm. Ama mecbur muyum cidden, öldürülen insanların arkasından hüznünlü yazılar yazmaya? Çünkü, kuralı, adaletsiz bir oyun oynuyor muyuz? Bime geliyor! Ben en fazla, anma'yı yazılar yazabiliyorum. Adam otomatik tüfekle ateş ediyor. Gidelim burafardan. Bi kere gidelim hele; hatâ mı etlik küsüp gitmekle, ne zaman geri döneriz, onları düşünürüz sonra karanlık uzay yollarında.

Pirinç. Et, ya da baklagil fiyatları hakkında söz ederken bile, acı sıkıntı ve öfke duyuyorken. Niye bu kadar arttı bu Pirinç ve Mercimek. Kim tirmandırıyor bu temel gıda fiyatlarını, tanrı'ı niye hakkıyla beceremiyorsunuz diye, canım sıkılıp, küfür edebilm geliçken birilerine (son iki ayda gene, yüzde 30 artmış Pirinç. Şu da bir çorbamız pılavımız var, onlara göz döküler. Kırıgıya, ikinci üçüncü kalitesine düştük, başka ne yapacağız pılav haiminde. Et fantezi' zaten. Sonuçta bunda payı büyük olan kişi ve kurumlar, biniyelerinin acı çekmesine sebep oluyor: çekip direkt vurmasalar da anamızı ağlatıyorlar! İnsanların yaşam kalitesini her geçen gün düşürüyorları hâl durum böyleyken, zaten güçlüken, bir de direkt silahla vuran, hatta sen kaldırıma yere düştüğünde tepene gelip, iyice ölesin diye bir kez daha ateş edenler var. Bu katiller için ne yazılır, o ve onun gibi düşünenler ne tür bir sözden anırlar? Kendi 'tutsal' kitaplarında okuduklarına inanmıyorlar. Ben ne diye fanatiklerden bahsedeyim, dincilerden bahsedeyim? Ne kazanacağım, yalancı bir avuntudan başka? Adil bir oyun değil bu! Gidelim bu Dünya'dan, iyi mi ettik kötü mü etlik bakarız sonra. Kurtarmayalım hiç, bu eskil. Laf anlamaz Dünya'ya! Yeni bir dünya'ya, emlakçı komiyonunu ödeyip yerleşelim.

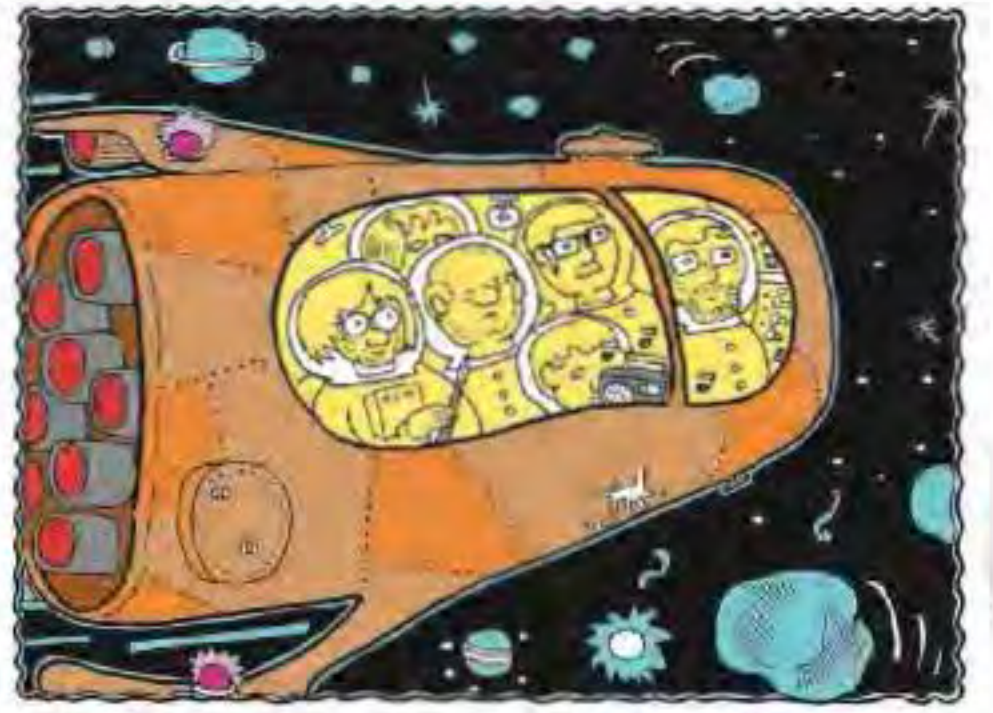
Billm kurgu yazar Asimov, meşhur "Vakıf" sensinde ve aynı adlı ilk romanında, galaksinin öteki ucundaki böyle bir gezegenden bahsediyor: Yavaş yavaş dağılan insan impara-

torluğunun yıkılma sürecinde, bilimadamları ve sanatçılar, galaksinin öteki ucundaki ıssız bir gezegene sığınıp, ne yapacaklarına orada karar veriyorlar ve harekete geçmeyi bekliyorlar, umut ediyorlar... Daha önce, hiç, bu kadar karikatüristin yanyana öldürüldüğünü görmemiştim...

Uzaktayken mi daha iyi umut edilir, yoksa kavgaların dertleinin saçmahlıkların tam içinde, ortasındaiken mi daha neris tımtılanılır, bilmüyorum. Umud fakirin okmeği ama, umut'a da zam bindiriyorlar peşpeşe. Usulca umudun kalitesi de düşüyor: Kırık, ikinci kalite umutlara kaldık artık.. O gidebileceğimiz uzak gezegende, söylençlere göre, büyük bir Umud Çukuru varmış! Asteriks'in can dostu, süper kuvvetli Hopdediks'in ulakken içine düştüğü sıhlılı şerbet kazanı gibi birşey yani! Bu çukura girerek içindeki mavı balçıkla yıkananlar, tekrar, ağzılarına kadar Umud kazanıyorlarmış... Küçük geminiz hızla yol alırken, arkamızdaki dünyadan gelen patlama dumanlarını ve top tüfek seslerinin eşliğinde, böyle bir çukura gerçekten var olup olmadığın dan konuşuyoruz. Gene söylençlere göre tabii, çukur hikâyeymiş. İnsanların umut etmesini sağlayan bir hikâye.. Ama bu tür hikâyelerin yaratılmasını sağlayan, gizli bir 'yaratım taşı' varmış, bir buz mağarasında. Bu gerçek, hikaye değil Rüyamda görürüm. Bugün görürüm inşallah,

Çizimlerinin, karikatürlerinin, kapak illüstrasyonlarının, otomatik silahlarla içerisi taranırken havaya uçuşan mizah yazılarının arasında öldürülen o meslektaşlarım, o ağbilerim, ustalar, yaşlan benle aynı olanlar, kadınlar, erkekler, neredeler şimdi? Nereye gidiyorlar? Hangi gezegenel? Bizi, arkalarından söylediklerimiz bu hüznünlü sözleri işitiyorlar mı? Heey! Duyuyor musunuz diyorum sizlere arkadaşlar? Evet, ölümlerle konuşmaya çalışıyorum, ne var çok mu saçma? Gidip, hiçbir laftan anlamayan gerizekalı teröristlerle mi konuşayım! Sanatçı'nın, ölüsüyle bile, fazla şansım olmasa da, konuşmaya çalışmaya değer:

Heey! Nasıl sizce, yukarıda yaptığım gezegenli duygusal denaetmeler!? Pirinçli mercimekli, sosyal içerikli mesajlar: beğendiniz mi?! Başbakanınız da, "yakalayacağız, en ağır ceza vereceğiz" dedi. Hadi gene işisiniz, açık göz Karikatüristler sizil Teröristler en ağır cezaya çarptındığında iyere yatınlarak kafalarına aleş edildğinde daha ağır bi ceza aklima gelmedi işkence fantzileri de kurmak istemiyorum şimdi! İşle o vakit, örnekten vazgeçip geri dönebilirsiniz! Öcünüz alınmış olucak çünkü, "ölmemiş" sayılacaksınız. Bizimki de, danışmanlarının yazdırdığı standart açıklamalardan birini yaparak, "Terörün dini olmaz." dedi. Siz daha iyi bilirsiniz bu politikacı tayfasını, bunların standart açıklamaları pek meşhurdur, heh heh! "Nasıl, komik mi oralar?" Sizininki, ağır ceza vaadi ile halk'a şiiinlik yapıyor, bızlmkisi de "dinci nesil üreteceğini" söylemişti zaten. Bunları, inşallah siz gezegene yakın bi yere gelmezler! İşte, böyle şeyler söylendi, başka duygusal açıklamalar yapıldı. "Memnun musunuz?" Eski hayatınıza geri dönebilir miyiz? Ben bu yazıyı bitirip, gidip yemek yemek istiyorum. Gidip birkadınla sevs-

mek istiyorum. Uyumak istiyorum. Oyun oynuycam ayrıca, in temette resimlere bakıcam, Dışarı soğuk, ayaz. Kar yağdı bir ala. Tek küşyım ama üç ekmek aldım bugün. Don filan okır da dışarı çıkmak istemem diye. Bir tane uçak oynuycam var benim yeni, biliyo musunuz. legodan yaptım! Yok çözüm filan! Umul yok! Pınc ucuzlamayacak. Belki ben ziinde olduğu gibi, dalga geçer gibi. arada bir dörtbuçuk kurus indirim yaparlar. Sızden sonra başkaları da öldürülecek. Üstelik, yalanan adamın başına giderek tekrar ateş eden katillerde standart yükseltme eğitimlen başlayacak; şefleri mümkünse bunu yaparken gülümsemelerini söyleyecek.

Evet, belki öyle olacak galiba; bütün duygusallığı, öfkemi umutsuzluğumu ve espril yapabileme becerimi kustum işte. Tamam mı, gidebilir miyim artık lutfen? Normal hayatımıza geri dönüp, bir süre sonra bu üç olmamış gibi yapabilir miyiz!? Markette ekmek alırken baktım, insanların normal hayatlarında; niye öldünüz ki hem siz? Niye öyle resimler çizdiniz? Ben de öyle rahat çizmek yazınak isterim aslında. Yani, heşeyi sizin gibi korkusuzca "eleştirmek!" Ama çok korkuyorum aslında, Daha şu kadarıçını yazarken bıstım be. İnsanlar, bir ölüyle konuşma esprisine, şu "gidebilir miyim artık" lafına bile ne derler diye çekindim. Aptıca sözler okuduğu için değil. Gerçek duygularımı açıkladığım için! En korkduğumuz şey yani, gerçekler! "Nasıl oralarda gerçekler?"

Şu an, sizden gıç alıyorum. Derginizin sürekli takipçisi değilim ama İstanbul'a yaptığınız ziyaretlerde ahbablık ettiğiniz bütün karikatürist dostlarınız aynı şeyleri söyledi tüm gazetelerde: Yalnızca dinci fanatiklere değil, ülkenizdeki ve dünyadaki tüm tetilikli fanatik düşüncelere karşı, sanab niza korkmadan cephe aldığınızı, politikacılarını acımasızca eleştirdiğinizi söylüyorlar. O yüzden şu satırlarda aittik fazla çekinmiyorum. Aynısını yapamasam bile, "heşeyi eleştirebilme" tekniğinin, teoride mümkün olduğunu görüyorum. Bu eleştireli yazılan çizgileri talep eden yüzbinlerce dergi okuru da var, süper! Ama, ne bu? Niye utandım şu anı, umutlu ol maktan!? Niye ha, bir yanıtınız var mı? Neyse lafa tutmaya yım, yorgunsunuzdur şimdi siz. O kadar öldünüz, iyi yolculuklar arkadaşları!

M - E - T - İ - N - E - İ - D - A - N

"Paris'teki mizah dergisine 12 kişinin ölümlü sonuçlanan terör saldırılarından sonra, Türkiye'deki iki mizah dergisinin çizimlerine yönelik bazı gazete ve sosyal medya üzerinden yapılan hedefli gösterime gelişimlerini kabul etmemiz mümkün değildir."

Basın Konsesi Başkanı Pınar Türüç, Türkiye'deki mizah dergilerine yönelik nefret, ayrımcılık, hedef gösterme gibi yayın ve açıklamaları kabul edilmeyeceğini söyledi. Bu tür hedef gösterme gelişiminde bulunanlar için, gerekli birimlerle beraber işbirliği yapıldı.

Türüç, açıklamasında şöyle devam etti: "Son günlerde bazı gazete ve sosyal medyada, iki mizah dergisi çalışanları için, isim verilerken düştürme, tehdit ve açıklamalar yapılmıştır. Hedef gösterme suçunu oluşturan bu paylaşımlarda, 'İktidari emreyi sen çok iyi bilirsin, ekli okun, aydınlar' denildi. Siz de ders çıkarın gibi sözler sarfedilmektedir. Bu paylaşımları yapan twitter hesapları adilleri incelenmektedir. Bunun içinde savcılık ve güvenlik birimlerinin de işbirliğinde b. lınnmalarını istiyoruz."

ÇİZGİLER SİLİNMEZ MERMİYLE

Güneri İÇOĞLU

Hava kararmak üzere, uzaklardan gelen köpek seslerinin umuda dönüşlüğü soğuk kış sessizliğinde yapayalnız yürüyorum terk edilmişçesine ıssız, eski bir köyde... Yerlerdeki kalınca buz tutmuşsu birikintileri çelik bıçak gibi parlıyor. Üşüyorum, ellerim donmuş fakat nedense yüreğimde sıkıntılı bir ateş. İçimde yangın hissi var... Kasabaya döndüğümde Paris'te Charlie Hebdo mizah dergisine yapılan ve 12 kişinin katledildiği korkunç saldırının haberini alıyorum. Bir acı saplanıyor kurşun gibi göğsümün sol tarafına... Can veren karikatürcüler arkadaşlarımızdı. Ayakta güçlükle duruyorum sonra çaresizce çöküp kalıyorum. Dostumuz Wolinski de ölenler arasında... Böyle durumlarda ne zordur yazıp çizmek. Kalem hareket etmez, sözcükler asla yelmez...

2004 yılında bir araya gelmiştik Charlie Hebdo ve Leman mizahçıları birleşip unutulmaz ortak çalışmaları yapmıştık. Yazmış, çizmiş, konuşmuş, tartışmış, günler boyunca konuşmuş ve en güzel özel sayımızı çıkarmıştık. Çaycılarından ofis boyuna herkes birşeyler karalamıştı bu sayıda. Büyük usta Wolinski ile (şimdi rahmetli demeye dilim varmıyor) beraber olmak, çizgilerle anlaşmak bahtıyarlığına erişmiştik. Zira onu karikatüre başladığımız ilk zamanlardan beri çizgilerinden tanıyorduk ve uzun seneler sonra kendisiyle nihayet tanışmıştık. Aramızdan onun etini öpenler oldu. Çok şaşkıncı anlayamadı elinin öpülüp başa konulmasını, hâlâ

aklımdadır o şaşkınlığı... Bizler de onun bu şaşkınlığına şaşmıştık. Uzun yıllar görmediğimiz çok yakın bir akrabamız gibi kağıt-kalemimizle sanmışık ona. Kendisini bu kadar tanımamıza da şaşırmıştı. Kısacası mutlu bir rüyaydık, herşeyin, tüm kimliklerin ötesinde bizle zeydik mizahçılar. Onların bizden tek farkı ellerindeki defterlere sürekli çizmeleriydi, her şeyi çizgiyle kaydediyorlardı. Bizler ise hep aramızda debdebeye tartışıp olayları gözlemle olabildiğince hafızamıza yazma usulünde çalışırdık. Ancak o günlerden sonra Wolinski'nin ilk çizimini yaptığı eskiz defterini yanımdan bir an bile ayırmadım ve çizerek kaydetmeye alıştım. O gün Wolinski çizim yaparken ondan aşırığım kafemini de kalem kutumda hâlâ taşım, mürekkebi bitmedi, bitmeyecek. Bu yazıyı yazarken elimde sıkıca onun kalemini tutuyorum. Daha sonraki buluşmamızda kendisine bu kalemin yerine kendi yaptığı kamıştan tarama ucunu verdim. Sessizce aldı ve göğsündeki gömlek cebine, diğer kalemlerin arasına koydu...

Dedim ya zordur bu gibi yazılan yazmak, zalimlere lanet okumaktan, küfürler savurmaktan başka ne denilebilir ki, ama ilerlemiyor işle kalem mermi gibi hızlı, durduruyor Wolinski'nin mürekkebi bitmeyen kalemi. Bir espri gerek çünkü. Yazı-çizgi gitmez tek bir hedefe, eğer glidecekse binlerce, milyonlarca hedefe glider... Bunun için öldürülür zaten yazan-çizen. Espri ruh demektir çünkü gerçek anlamında...

Ah be Ustam, ne de çok severdin İstanbul'u ve hamama gitmeyi... Bir tek hamamın içinde görmedim çizdiğini, o buharlı, sıcak kubbenin dışında hemen her yerde kalem elindeydi. Bizleri de İstanbul'daki arkadaşlarım diye birçok defalar çizdi... "Doğu ve Batı kültürü birbirini esle anlayamaz anlayabildiklerini tek şey birbirlerini anlayamadıklarıdır" demiştim ona. Hoşuna gitmiş olacak ki bir-iki defa çizimlerinde yazmıştı bunu. Ancak çevirmenlerin "anlayabilmek" kelimesini "anlaşabilmek" şeklinde çevirmeleriyle anlam değişiyor diye kendisine bir sonraki bu-

luşmamızda söylediğinde: "Boşver, sevmek için anlaşmak gerekmez..." demişti...

Dört sene önce İstanbul'daki sergisi için geldiğinde Wolinski ile tekrar buluşmuştuk ve birkaç gün beraber olmuştuk. Sonunda yine çok sevdiği Çemberlitaş Hamamı'nda soluğu almıştık. Çıkınca pırupak bir halde hamamın az ilerisinde, Çorlulu Ali Paşa Medresesi'ndeki nargile kahvesine çay içmeye gitmiştik. Üç kişiydik. Yer bakinlerin elinde nargile için taşıdığı köz tavası ve masasıyla kahveci çrağı yaklaştı ve bize yer gösterdi. Gösterdiği yerde iki sandalye boştu ve üçüncüsünde tosun bir kedi kıvrılmış yatıyordu. Öylesine güzel uyuyordu ki uyandırmaya kıyamadık ve başka yer bakınmaya başladık kafalarımızı sağa sola çevirerek. Ancak kedili sandalye grubu dışında bütün yerler doluydu. Bize bu yeri göstermiş olan kahveci çrağı tedirginliğimizle ve kediyi kaldırmaya kıyamadığımızı farkedip elinde taşıdığı köz tavasıyla derhal geldi, kediye okkalı bir lokat indirildi. Tepelenen kedi bu hareketi bekleymuşcasına alırdırmadan çekiviklikle fırladı kaçı. Sütunların ve duvarların arasında yok oldu bir anda... Donmuş halde bir kahveci çrağına, bir bizlere bakan Wolinski'nin asıl şaşırdığı; biraz sonra hiçbir şey olmamış gibi gelen kedinin kendisini

tepeleyen adama yine sevecen mırırlı yavaşmasıydı ve kendine vuran elere kafasını kuyruğunu sürtünmesiyle. Wolinski hemen elinde her zaman açık duran çizim defterine gülümseye gülümseye çiziverdi kahveci çrağını ve kediye. Yine Doğu ve Batı kültürünün tuhaf bir biçimde de olsa birbirini anlamamasına bir kez daha şahid olmuştuk...

Kaç kuşak geçti bizim gibi bu çöplerin de önünden. "Fransa'yı yönetenleri bizler yetiştirdik" diyorlardı. Wolinski 80 yaşına kadar durmadan çizdi. Bizler zaman zaman umutsuzluğa kapılıp bu işi bırakmaktan dem vurduğumuzda birbirimize hep Wolinski'yi hatırlatırdık. 80 yaşına çizmesi bir yana bizlere silaha karşı kalem elinde ölünebileceğini gösterdi ve son dersini verdi. Şehirden çok uzakta adadayım. Üşüyorum ama içim yanıyor, üzüntüyle yalnızlık içindeyim. Sözlerimi burda kesiyorum, bundan sonra mürekkeblim konuşsun ben değil... Öten tüm çizirlerin toprağı bol olsun, Dünya mizah camiası olarak başımız sağ olsun...

2002 yılında ortak dergi sayı hazırlarken Kılıç Ali Paşa Hamamı'nda

Charlie Hebdo'ya yapılan saldırıdan hemen sonra...

Ece

Mister Do tarafından Charlie Heb_D0

Doğan Pehlivan

Charlie Hebdo'ya yapılan bir önceki saldırı 2012'deydi. İslam karşıtı bir film olarak çıkan Innocence of Muslims (Müslümanların Masumiyeti) Müslüman Ülkelerde rahatsızlık yaratmış ve bu Ülkelerdeki Fransız elçilikleri, konsoloslukları, kültür merkezleri saldırılara uğramıştı. Bunun üzerine dergi, filmi eleştiren karikatürlerin yanı sıra filme tepki gösterenleri iğneleyen karikatürler yayınlamıştı. Ardından saldırılar ve tehditler Charlie Hebdo'ya yönelmiş; dergi, polis korumasına alınmıştı. Bu röportaj ise o gergin dönemde son saldırıda öldürülen derginin yayın yönetmeni Charb ile yapıldı.

Leman dergisi Yayın Yönetmeni, usta çizer Tuncay Akgün, tüm dünyada olay yaratan Hz. Muhammed karikatürlerini basan mizah dergisiyle, Charlie Hebdo'nun Yayın Yönetmeni **CHARB** ile görüştü...

Charlie Hebdo'nun Yayın Yönetmeni Charb:

'0 iğrenç-apıl filmle de aşırı tepki verenlerle de dalga geçtik'

Bir karikatür yüzünden ortalığın nasıl allak bullak olduğunu, gerilimin nasıl tavan yaptığını Paris'te yaşadım. Charlie Hebdo bir kez daha Hz. Muhammed karikatürleri yayınladı ve bu da Paris'te olduğum zamana denk geldi... Sabah dergi her yerde tükenmişti, Cuma gibi yaptıkları ikinci baskıyı da bulamadım. Bazı bayilerin satamadığı söyleniyor. Tanıdık bir arkadaşın fotokopilerini edindim. Bu röportajı Charb'la (derginin yayın yönetmeni) yapmaya ofislerine gidene kadar derginin basılı nüshasını görmemişim...

Gerlim ve hareketlenme aslında Charlie'nin çıkış gününün 1 gün öncesinde başladı. Televizyon kanalları ve internet siteleri Charlie Hebdo'nun yarın çıkacak sayısında Hz. Muhammed karikatürleri var haberleriyle yıkılıyordu. Öyle ki Başbakan Jean Marc Ayrault, bu karikatürleri onayladığını belirten bir açıklama yaptı. Olay ertesi gün soldan sağa bütün gazetelerde birinci haberd. Sokaklar ve kahvelerde dönen muhabbetin baş konusu da buydu...

Konuştuğum ve tanıdığım Araplar öfkeli, tepkilydiler... Cezayirli taksici, İki üniversite bitirmiş Tunuslu genç kız, her gün gittiğim kahvenin Faslı garson ortak bir ruh haliyle tepki gösterirken, Fransızlar ırkek ve terkinliydi. Öyle ki bizim Bayan Yanı dergisi için tanıdık bir ortamda çekeceğimiz İslami Bisiklet konulu bir fotoromanda rol alması için kimseyi ikna edemedik. Çekimler için baştan gönüllü olanlar, konuyu duyunca hemen yan çizdi. Açık açık "biz öldürdük" diyenler oldu. Radikal İslam korkusu Fransızları esir almıştı...

Muhabbet açtığım Araplar da Fransızlar da biraz gazeteci havasıyla sorduğumdan isimlerini yazma-

mam konusunda beni sıkı sıkı tembihlediler.

Charlie Hebdo'nun Hz. Muhammed karikatürleri yayınlaması ve oluşan tepkiler konusundaki düşüncelerini daha önce yazdığım yazılarda, arayıp soran basın mensuplarına verdiğim görüşlerde belirtmiştim. Bu röportajda nötr kalmaya çalışarak daha çok bu tarafın anlaşılmasına çalışmaya gayret edeceğim.

10 yıl önce İstanbul'da misafirlimiz olan Charlie Hebdo-Leman buluşmasından aklımda kalan Güneri'ye (İçoğlu) altı bir cümle...

Dünyada biri Batı'da biri Doğu'da birine en çok benzeyen iki dergi... On yıl önce Charlie ekiyle (gelenler arasında Charb yoktu) İstanbul'da buluştuk, gezdik, tozduk, yedik içtik, dansöz oynattık, dans ettik, hamam kapattık, kese attırdık, boğaz gezisi yaptık, muhabbetin dibine vurduktan sonra bizim Leman Kültür'de iki ekip

basına ve okurlara açık bir konferans toplantısı yaptık. Sorular, cevaplar, tartışmalar derken Güneri'nin yukarıda "aklımda kalan" diye bahsettiğim şok edici cümlesi geldi: "Doğu ve Batı kültürlerinin birbirleriyle anlaşmaları tek noktada birbirlerini anlayamamalarıdır."

Efsanevi çizer Wollnksi, bu cümleyi unutmamış, yıllar sonra Fransa'nın en yüksek tirajlı dergisi Paris-Match'de Türkiye'nin AB üyeliğine destek için çizdiği sayfasından Güneri'nin ağzından söylemişti...

Ve işte yorgun, süzülmuş görünen Charb'la baş başayız. İçeride bir mizah dergisinin, bizimkinden ve daha önce yerlerinden bildiğim açık veya gizli neşesi yerine kasvetli diyebileceğim bir hava hakim. Bu manzara ve Charb'ın yorgun hali beni hüzünlendiriyor...

Charlie Hebdo bu filmi destekliyor sanıyor herkes...

Bu sayıdaki karikatürler, hem çok iğrenç-apıl bir filmle hem de aşırı tepki veren İslamistlerle dalga geçiyor. Fransa'da da aynı şekilde. Yanlış anlaşıldı Fransa'daki insanların bir kısmı da anlamadı bunu. Bu filmle dalga geçtik, aşırı tepki verenlerle de...

Biraz açar mısınız?

Bu konuyla ilgili Fransa ilkye ayrılmış durumda. İki araştırma yapıldı bu konuda; Charlie Hebdo hakkı mıydı -değil miydi, diye. Bir tanesinde "Evet, Charlie-Hebdo hakkı %55'e %45 gibi pozitif ölçerinde aynı oranlarda negatif çıktı..."

Medyada da çok tartışıldı...

Gazetenin yazı işleri politikalarında benzer bir durum oldu. Aynı gazetedeki bazı eleştiren ve destekleyenler bulunuyordu. Dolayısıyla tem bir diye bölünmüşük var...

LCI kanalında her Şah çığı roman programım var. Onu kaldırdılar. Gelirseniz koruyamayız sizi. dediler. Bunu duyan ve reaksiyon gösteren birçok gazeteci oldu. Tekrar programı yayına aldılar. Gidebildim böylece.

Entelektüellerden de çok tepki geldi...

Bu karikatürlerin yayınlanmasını eleştiren yazarlar ve düşünürler iki sebepten dolayı biz eleştirdiler ettiler; Zaten dünyada İslamla ilgili hassas bir durum var. Hem Fransa için kötü oldu, hem de Fransa dışında Müslüman Ülkelerde yaşayan Fransızlar için... Hayatlarıyla ilgili tehlike yaratabilirsiniz...

Charlie Hebdo yüzünden mi?

Zaten terörist bomba koymak istiyorsa ilfa bir sebebi var. O kılıf bizim karikatürlerimiz de olabilir. Bir şey yapmak istiyorsa kılıf onlar için sorun değil.

Yıllann dergisi ama şimdi bununla anılıyor...

20 sene 1058 sayı... Bunlar arasında da üç sayımız problem çıkardı. İki Daniimarka'da yayınlanan karikatürler,

ikincisinde kapakta vardı. Ve şimdi de derginin içinde olan karikatürler...

Tepki alanlar asıl içeride olanlar değil mi?

İçeride son sayfada olanlar. Özellikle ikinci karikatür çok eleştirildi. Ama eleştirenler bu karikatürleri anlamadı aslında. Normal şartlarda kendi okuramızı kendi okuramıza bir karikatürümüz ulaştığında sorun yok. Böyle med-

"Müslümanların Masumiyeti" filmi protestolarından. "Yöneticilerinizden ve cehennemden"

yatlız olduğunda herkes aldığı için böyle bir problem oluşuyor. O çığının içinde ne olduğunu anlamıyorlar...

Ama asıl rekasyon Muhammed çizdiğiniz için...

Evet tabii...

Kapakteki Muhammed değil ama. Öyle bir algı var. Türkiye'de bütün gazeteler haberi o kapağı mozaikleterek verdi.

Hayır! Kapakta "Dokunulmazlar" (The Untouchables) filmine atıfta bulunuluyor. Biri burjuva, biri yoksul siyah. Onların bir araya gelmesi mümkün değil aslında. O filmde bir araya geliyorlar. Biz de o yüzden bir Müslümanla bir Yahudiyi birlikte kapakta kullandık.

O filme alıfta bulunarak hem Müslüman, hem Yahudi'nin bir gün sansür konusunda hemfikir olacaklarını hayal ederek yaptık.

2006'dan önce, yani Danimarka karikatürleri yayınladığımız sırada kopan skandaldan önce de Muhammed karikatürleri yayınlamıştık ama hiç tepki olmamıştı.

Fakat biraz da siz tetiklemiyor musunuz. Dergi çıkmadan haberleri çıkıyor. Reklamını yapıyormuşsunuz gibi...

İnternette Charlie Hebdo yok. İnternette alamazsın. Böyle bir reaksiyon olacağını düşünmüyorduk. İnternette biz duyurmadık yani. Bunu takip eden gazeteciler var. Charlie Hebdo'da bu konuyla ilgili karikatür çıkacak mı, diyen... Dergi çıkmadan önce birtakım gazeteler tahmin yürüyorlar... Bir de Başbakan Ayrault ve Dışişleri bakanı Laurent Fabius bu konuyla ilgili "çok yanlış bir şeydi" açıklamalarını yaptılar...

Onlar nereden biliyor?

Laurent Fabius Mısır'a gidecekti. Mısır'ın Fransa Büyükelçisi Charlie Hebdo'da böyle karikatürler var mı öğrenmeye çalışıyor. Orada oluşabilecek reaksiyondan korktuğu için...

Ve o yüzden hem Başbakan hem Fabius böyle bir açıklama yaptılar. Çok medyate olmasa bu nedenle, Neticede devlet de karışmış oldu...

Devlet karşı mı şimdi?

Başbakan "yanlış" diye açıklama yaparken Eğitim Bakanı ve İçişleri Bakanı bizi çok destekledi.

Hollande?..

Cumhurbaşkanı Hollande şu ana kadar bir açıklama yapmadı. Ama 2006'daki Danimarka karikatürlerini yayınladığımız zaman bizi desteklemişti dava açıldığı süreçte... Dolayısıyla devletin içinde bir bölünme var...

Daha sol'dan tepkiler nasıl? Kızıl Danny (Daniel Colin Bendith) size "mazoşist ve aptallar" dedi.

Evet! Radikal Sol'da Nouveau Parti Anti-capitaliste'nin sözcüsü Besancenot şiddetle eleştirdi bizi. 2007'de adayken desteklemişti. Aynı partinin 2012 adayı ise bizi destekliyor. Her yerde bölünmüşlük var bu konuda...

Derginin son sayısı "saygılı" ve "saygısız" diye iki farklı kapakla çıktı.

Gerçek kemik okurunuz destekliyor mu sizi pek?

Çok az bir kısmı dışında evet... İnsanları özellikle şok eden şey politikacıların tepkisi.

Neden sence?

Korktular. Politikacılar bu şekilde reak-

siyon göstererek korktuklarını gösterdiler. Hem Fransa'daki, hem Kuzey Afrika'da Fas gibi yerlerde Charlie Hebdo'yu destekleyen okurlar şöyle düşünüyordu. Aşırı İslamistleri muhatap alarak onlara, onların gücünü aşan bir önem verdiler.

Gösteriler yasaklandı Fransa'da. Bu konuda ne düşünüyorsun?

Ben gösterinin yapılmasını tabii ki istiyorum. Yasaların izin verdiği ölçülerde... ABD elçiliğinin önünde olan gösterilerde sadece 250 kişi vardı. İzinli değildi. Ne taş atıldılar ne polis yaralandı. Sakallı radikaller vardı ama şoke edici tek şey sokakta namaz kılmalarıydı...

Bu gösterilerde iki şey cezalandırılabilir. İzinsiz olması ve Arapça "Yahudilere ölüm" diye slogan atmaları...

İslami kritik ettiğimiz zaman hemen Yahudi olduğumuzu söylüyorlar. Geçen yıl bizim ofisi yakarken İnternet bloglarında benim Yahudi ve ibne olduğumu yazdılar.

Sahi mi?

Bir gazeteyle demeç verirken "artık bu saatten sonra Yahudi olmam mümkün değil ama..." deyip bir gazeteciye dudaklarından öptüm. İslamistler sevindi; "Bakın gerçekten ibneymiş" diye...

Birtakım tartışma ortamlarında konuşurken kesinlikle İsrail'e değil Filistin yanlısı demeçler verdim. Filistin'e çok gittim...

Çok da çizdin, çizdiniz...

Her zaman... Hamas'ın saldırılarından dolayı onları eleştiren şeyler de çizdim ama İsrail politikalarını eleştiren, dalga geçen karikatürler de çok yaptım.

Hiçbir zaman İsrail yanlısı olmadım. Tam tersi Filistin'i savundum hep...

Fransa'daki entelektüellerin bir kısmı ve bazı Müslümanlar, bir etniğe ait olmakla Müslümanlığı kanstıyor... İslami kritik etmek mümkün: filozofiyi kritik etmek gibi... "Araplar alt

insan" dersem o zaman ırkçı olmuş olurum...

Yahudilerle ilgili konuda bu daha zor. Fransızca'da biz "juif" sözcüğünü hem Yahudi halk için hem de Yahudi dini için kullanıyoruz. Oysa Arap sözcüğü başka İslam başka... Mesela biz Yahudi dini için komik diyebiliyoruz ama halkı için diemiyoruz... Bunu söylememin nedeni dini kritik etmenin ırkçılık olmadığını söylemek istemem...

Peki ama Charb, bunları yaparken burada, Batı'da yükselen İslamofobiyi baslemiyor musunuz?

Evet, bu karikatürlerimiz Charlie Hebdo dışında yayınlansa ırkçı görünebilir. Mesela Radikal sağ bir gazete yayınlarsa konteksin dışında öyle görülebilir...

GÜLÜYOR HEP ZEKİCE

Umberto Eco, 'Gülün Adı' romanında, okunursa gülme krizine girme riski yaratan kitabın sayfa uçlarının başrahip tarafından zehirle tuzaklandığını anlatır. Sayfaları çevirmek için pimaşın diline götürün okur, 5-6 sayfa sonra rahatlatılır. Kilise, rahiplerin gülmemesi gerektiğine karar vermiştir. Gülen olursa da zehirlenecektir.

Avrupa Ortaçağından kalan bu manzaranın post-modern versiyonunu 7 Ocak 2015 günü Paris'te yaşadık. Gül memizi istemeyenler, sırtmalarımızdan, bıyıkaltı gülümsemelerden ya da şen şakrak kahkahalardan rahatsız olanlar Chaib'i, Wollinski'yi, Cabu'yü, Tignous'u vurdular. Çünkü bu kalemler bizi güldürüyordu.

İnsanı diğer canlı yaratıklardan ayırt eden iki önemli fark zeka ve gülmedir, değil mi? 'Esprî' sözcüğü, Türkçe'ye Fransızca'dan geçmiştir de, bizde daha çok, 'şaka' anlamında sık kullanılır. 'Esprî yapma!' mesela. Oysa ki 'Esprî' aynı zamanda zeka demektir. Zeka yoksulları, dikkat edin çoğu zaman ya çok paralıdır ya da çok şiddetperver olurlar...

Oysa ki diyelim ki, beğenmediğin, hakaret saydığın karikatürler yayınlanıyor. E sen de ona, aklın, zekan, mizahın yettiyse daha kalın, daha popüler, daha vurucu karikatürlerle cevap versene... Silah kuşanıp sabah sabah gazete binası basmak da ne oluyor? Kurşun geçirmez cezaletini de

Fikire fikre, yazıya yazıyla, karikatüre de karikatürle karşılık veremeyip kafaşnıkofuna g veniyorsan, önemli bir zaafın var demektir. Paris cinayetleri şiddetin haksız, haksızın da şiddetli olduğunu gösterdi. Ama Charlie Hebdo hala dil çıkıp nanik yapıyor kındığı dogma olanlara...

RAGİP DURAN

Gymışın bravo... Yüzünü de gizle, çünkü ayıp hatıra belki de günah yaptın...

Karşı çıktığın karikatürler var ya, şimdi eskisinden milyon kez daha fazla yayınlanıyor... Susturmak istediğin dergi var ya, 50 60 bin tirajdan bir milyon tıraja yükseldi sayende!

Dünya gazetelelerine baktın mı hiç? Seni öven kimse var mı? Herkes bir otmuş sokaklara dökülmüş Charlie'nin arkadaşı... Tüm manşetler Charlie olmuş...

Bizdeki devletü erkani 'İslamofobi' deyüp duru. Buranın ilk iki yetkilisi Putin'den bile sonra beyanat verdi konu hakkında.

Vakti zamanında üç silatışör değil yüzlerce kişi Sertellerin Tan gazetesini basıp yakıp yıkmıştı... Daha yakın bir geçmişte Özgür Gündem'i bombalamışlardı. Tan'ı basanları ya da Özgür Gündem'i bombalayanları hatırlayan var mı? Tan'ı ruhu bir şekilde Türkiye medya-sında yaşıyor. Özgür Gündem bizzat halen bayilerde... Saldırganların izi bile kalmadı nere deyse.

Basın özgürlüğü, kendi başına buyruk olmak, kimseyi ipelememek, tabusavar olmak, dogma yıkıcılığı sanıldığı kadar kolay edimler, tutumlar değil maalesef. Bazen delik deşik ederler adamları, kadınları, gençleri, çocukları...

Gülmek için yazı ya da karikatür, olmazsa olmaz koşul değil, biliyorsunuz. Ama yazı ve karikatürü topyekün imha etmek de mümkün değil.

Biz de hep güleriz, geçmişimize, geleceğimize...

MÜSLÜMAN

HRİSTİYAN

MUSEVİ

KATİL

SANSÜR!

Metin YEĞİN

Charlie Hebdo katliamı ile sadece 12 kişiyi öldürmedi. Çizilmiş onlarca karikatürü ve daha da kötüsü çizilecek binlercesini, özgürlüğü sansürlemek istiyordu. Arjantin faşist cuntasının sansür dairesinde çalışmış bir ufak memurla tanışmıştım. Her şeyiyle ufaktı. Yüksek bir bar sandalyesinde alçak kalıyordu. Polis gibi bakıyordu. Sabıkaları listesinde beni arar gibiydi. Yazar olduğumu söyleyince üstümü karalıyor hissettim. 3 yeni bira söyledik. Kayıp çocuğu olan bir arkadaşın komşusuydu. Köpek gezdirirken tanışmışlardı. Sansür memuru olduğunu öğrenince daha çok ilgisini çekmişti. Bazı kitapları saklamış olabileceğini düşünüyorduk. Çok ufak olduğundan pek yaşlanmamış gibiydi. -Az memur çok memur yoktur memur memurdur diyordu Kafka.- 5-6 bira sonra konuşur diye düşünüyorduk. Konuştu.

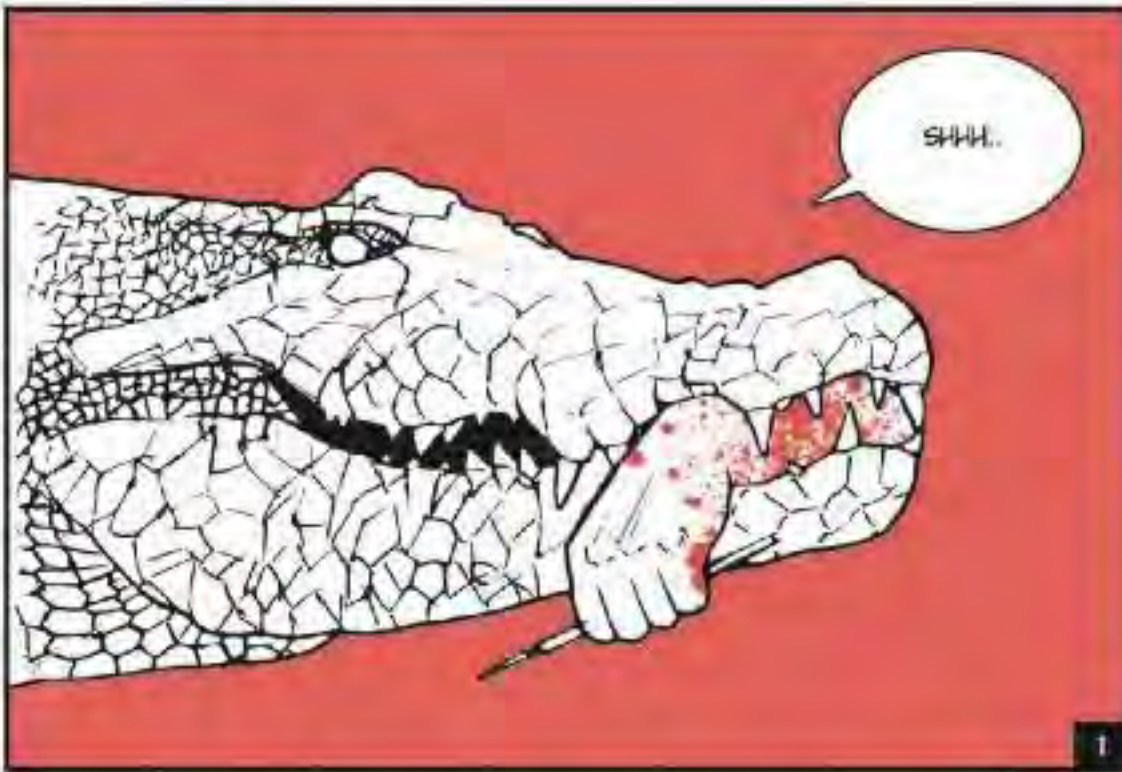
Biz sadece kitapları tasnif ediyorduk. Sonra bir kısmını komünist, sosyalist, radikal, yıkıcı, ayrılıkçı diye isimlendiriyorlardı. Yakılıyordu. Biz sadece tasnif ediyorduk diyordu. Sustu. Alayla bakıyorduk küçük memura. Sinirlendi galiba ama hala ufaktı. 'Sansür bizim yaptığımız değildi. Ölümlemedi. İnsanların kaybedilmesi idi.' Susmadı. 'Üniversitede bir kişi gelmediğinde kimse bir soru sormazdı. Herkes sanki o hiç bir zaman olmamış gibi davranırdı. Bir kişi kaybedildiğinde sadece o değil yüzlerce kişi susturulurdu. Sansür bu. Sansür bu' Sustu ve kalktı.

Yeni faşizmin sansür biçimi bu. Özgür düşüncenin simgelerini öldürdüklerinde onu öldüreceklerini düşünüyorlar. Doğrusu daha etkili. Sadece yapılmışları değil yapılacakları da yakıyor. Büyük kentlere, sokak aralarına hatta bütün faşist diktatörlüklerde bile insanların son sığınağı mizaha da bulaşan ölüm cüretli olanı imha ediyor. Tam bu sistemin makul, boyun eğmiş ve susmuş olanı kutsadığı bir katliamdı bu. Çizgilerle çizginin dışına çıkanları ehlileştirme çabası ve ne yazık ki komik değil. Ancak çok acı olması bu çizgiyi aşanlarla birlikte bir mizah dergisinde yazmanın onur duygusunu kapatamıyor. Çok üzgünüz ama makul değiliz ve olmayacağız.

CHARLIE.

AKYOL

Wolinski'nin Türkiye'nin AB üyeliğini desteklemek için Fransa'nın en çok satan dergisi **MATCH** 'e 2005 yılında çizdiği sayfa

signé Wolinski

Sol Üst Balor: Benim için Türkiye'nin Avrupa'ya girmeme nedenleri, kadınların sorunu, Kıbrıs'taki durumu, emment soykırımı, Kürt sorunu, vs...

Wolinski: Eğer Avrupalı oluyorsa çözüm bulurlar, yoksa herşey olduğu gibi kalır.

Sağ Üst: İstanbulda, karkikatörü arkadaşları var. Çok eleştirel bir haftalık dergileri var Leman. Geçmişlerinin ağırlığını biliyorlar, hergün barbarlıkla, yobazlıkla ve keyfilyetle (kuralsızlığı ?) kaşı karşıyalar.

Tuncay: Bugün ütopya yaşamak lazım.

Sol Orta: Ben İstanbul'un en eski hamamına götürdüler. Dinleliğin benim kardeşlerim olduklarını düşünüyorum.

Çağaç: Gördüklerim, yaşadıklarım veya yaşamak istediklerimi çizmek benim yaşamıma yardımcı oluyor.

Wolinski: Sen büyük bir düşünürsün...

Sağ Orta: Akşam, bir balık lokantasında alem yapmaya gittik. Dahsöz biçorusya'dan geliyordu, Adamo çattıyordu. Yanımdaki oturan kız, Ramize, Türkiye'nin Bretecher'i İstanbul'u çıtırlannın göbek deliklerini mükemmel bir şekilde çiziyor.

Sol Alt: Vapurda, Boğazda Güneri'nin şahane çizdiği eski yatlarına hayran kaldım.

Göneri: "Batı ve Doğu kültürleri anlaşamazlar, bir nokta haricinde, anlaşamazlar"

Wolinski: "Yıl ki birbirlimizi sevmek için anlaşmamıza gerek yok"

Sağ Alt: İstanbul'da böyle bir mizah dergisi olması ve başarması, Türkiye'nin geleceği hakkında bana güven veriyor. Bağımsızlık, özgürlük, İroni futbol ve yorgunlukla tek kalıpla ve beyinsizleştirilmeye İken toplumunun panzehiri, ayrıca Avrupalı Türkiye, müslüman dünyası için bir örnek olacaktır.

Gülümsememizden vurdular.

7 Ocak günü öğle saatleriydi. Yarı uykulu gözlerle aklımda televizyondaki haber kanallında, siyah maskeli iki adamın biri sekakta koşuyor, diğerinden biri yerde yatan Fransız polis, "vurmayın" der gibi elini havaya kaldırırken, kafasına kurşun sıkarak karşılıklı veliyordu. Arına zalimlik sadece bunlarla sınırlı değilmiş inçer.

Bana sonra İslamotacılar oldu. Ortaya çıkan bu katiller, Paris'teki dostlarımızı, Paris'teki evlmi, dünyanın en güçlü karikatür dergisi Charlie Hebdo'yu hedef almışlar, bilirdiğimiz gibi pek çoğu sanatçı, 12 kişiyi kurşunlayarak katletmişler.

"Paris'teki evlmi" derken içi boş bir nitelime yaptığım düşünülmesin. Çocukluktan gençliğe geçiş döneminde, hafta sonları, içinde yaşadığım taşra kentünün ağır kasvetini dağıtan en yakın arkadaşım önce Elmin, sonra LeMan oldu. Birgün İstanbul'dan geldiğini bilirdim ve bu binanın benim bir gün gelip İstanbul'a gittiğimde, benim "evim" olacağını bilirdim. Yıllar yıllar sonra LeMan binanın evim oldu. Hem de başıma ne gelirse gelisin... Tuncay Akgün, Mehmet Çağaç benin 23 yıllık gazetecilik kariyerimde çok değerli kilometre taşları oldu.

2002 yılında, Tuncay ve Çağaç, Charlie Hebdo ekibinin İstanbul'a gelip, LeMan ile birlikte ortak sayı yapacağını söylediklerinde, oluşan o müthiş çocuksu hayran ve mut-

luluk havası dün gibi aklımda... ve sonrasında Charlie Hebdo ekibiyle İstanbul gezmeleri... Aa! Bu arada sağlıksızlıktan dolayı İstanbul'a gelmeyen Charlie'nin kurucusu Cavanna'nın gönderdiği mektuptaki kimsi satılar nasıl unutulur:

"Zenginler gülmeyi bilmezler. Sadace tükettiler ve tuvaletlerini yaptıkları zaman mutlu olurlar. Onlara mutlu olmayı da biz öğreteceğiz."

Perşembe Pazan'ndaki Kılıç Ali Paşa Hamamı'nda Georges Wolinski ve arkadaşlarıyla peşamallere içinde yaşadığımız sefa, kızıl ırk ve öldüğümüz için İslamofaşistlerin tepkisini çekecekse çöşsin. Kumkapa'daki Noyzen Restaurant'ta rakı içerken, oryantal yeran dansçı kadının desenini çizen Charlie'nin büyük ustalalarının tebessümleri ve topluca yaşadığımız oruçluk hali hatıralarımızda bakıldır.

Karikatur dergileri, özgürlük ve mizah tutkunlarının sığınaklarıdır. Onların en zina en güzel evleridir. Gülmek yıkıcıdır, güldürmek devrimci. İşte bizi Paris'te gülümsememizden vurdular.

Sivas'ta 37 aydını nasıl yaktilarsa, Paris'te 12 insanı böyle vurdular. Gezi direnişindekiler, Merkin'i, Ali İsmail'i, Ethem'i, Medeni'yi, Mehmet'i, Abdöcan'ı, Hasan Ferit'i, Ahmet'i vurur gibi vurdular. Karşılayın çocuklar, Charlie'nin melekleri geliyor.

2002 Yılına CHARLIE HEBDO dergisini kardeş dergi olarak İstanbul'da davet etmişlik. Ben de bu kardeşliği fotoğraflamıştım ve bu fotoğraflar arşivimin en değerli fotoğrafları olmuştu. Bu fotoğraflar tekrar arşivimden çıkarılmayın nede bu alçakç ve kallesce satılın olmamalıydı. Ne olursa olsun, Allah, pay gamber, kitap, din hiç farknemez ben her zaman haince ve kallesce kallesçilerden yarıyır. Bir insanın bir insan tarafından kallesce öldürülmesi kabul edilebileceğim bir durum değildir. Sevgili dostlarımızı her zaman güler yüzleri ve sağdam duruşları ile güçlü kateinleri ile hatırlıyacağım. Onlerinde saygıyla eğileceğim. HAYAT KISA SANAT UZUN

Sinan GÖKSEL

2015-03 Ocak-Mart

● İmtiyaz Sahibi: Tuncay Akgün ● Yayıncı: LM Basın Yayın Ltd. Şti. ● Mizah Yönetmeni: Tuncay Akgün ● Yazışmaları: M.Ö.Ö.Ö. Zafar Akar 7 Sorumlu: Serkan Koluk ● Grafik & Sayfa Düzeni: Cebirli Okçu ● Renklendirme: Fikret Özdemir ● Kalligrafisi: Fatih Kaan ● Müşteri: Ali Yavuz ● Satış Müdürü: Serdar Kuçukkaplan ● Muhasebe Müdürü: Gülşüm Ünlü ● Tel: (0212) 292 95 65 (4 hat) ● Faks: 245 38 06 ● Adres: İskitli Cad. İmami Arian Sok. No:14 Beşiktaş/İST. ● Baskı: Laleli Malbaas. Adres: Alimşuymcular Sanayi Sitesi C-5 Blok No: 7-8 Hadimköy/İST. ● Tel: 0212 858 00 93 (95-96) ● Genel Dağıtım: P.P.A.Ş.

KARANLIĞA KARŞI İNADINA MİZAH...

LEMAN

Je suis Caricaturist

CHARLIE
HEBDO

2015/03 | 7 TL | KDV Dahil Karşılıklı

